

VÁRNEGYED

Budai Vár • Gellérthegy • Krisztinaváros • Tabán • Víziváros

NEM ERESZTI A BAROKK ZENE

dr. Tóth-Vajna Zsombor orgonaművész

11. oldal

**MÉRLEGRE TETTÜK
V. NASZÁLYI MÁRTA
ÖT ÉVÉT**

4. oldal

**AKI ÖRÖKRE
ELJEGYEZTE MAGÁT
A DUNÁVAL**

15. oldal

**ÍGY HATNAK
AZ OKOSTELEFONOK
A DIÁKOKRA**

32. oldal

ŐSZI PROGRAMJAINK

CsemeTeátrum

Jazzmester

Inzsől Júlia

Tózsza Mikolt - Finisszázs

Márai Sándor Művelődési Ház

09.22. Pityi Palkó vásári bábjáték

16:00 CsemeTeátrum

09.26. Sárik Péter Trió X Bartók

19:00 Jazzmester

09.27. Magyar Nemzeti Galéria

14:00 látogatás
Szeretet Klub

10.01. Fuchs Máté: Keltető (2023)

19:00 MADOKE Filmklub

Virág Benedek Ház

09.21. IV. Budavári Lenygel - Magyar

16:00 Barátság Napja

09.22. Bolgár Nemzetiségi Nap

16:00 Könyvbemutató és táncház

09.25. Inzsől Júliával a meddőségről

19:00 Nők az élet élén

09.28. Dark Side of Love

19:00 koncert

10.04. Kintsugi workshop

18:00

Jókai Anna Szalon

09.25. Lenni vagy nem lenni?!

19:00 Karafiáth Orsolya beszélget:
Bánfalvi Eszter és Bányai Kelemen Barna színművészekkel

Tér-Kép Galéria

09.27. Tózsza Mikolt - Isten, haza, konyha

18:00 Finisszázs

Vízivárosi Klub

10.02. Pápua-Új-Guinea - Az emberevők unokáinak szigetén

17:30 Világjáró ismeretterjesztő előadássorozat

További részletek a www.maraikult.hu weboldalon.

Árvíz, helyzet

Mint azt a júniusi választás alkalmával, illetve most hazánk fő folyójához lesétálva is tapasztalhatjuk, hogy Budaváron nem a Tisza árad, hanem a Duna. Lapzártánk idején még nem tudhatjuk, hogy a vízszint meghaladja-e a 2013-as nagy árvíz szintjét, amikor 891 centiméternél tetőzött a folyó. Mindenesetre a város védművei rendíthetetlen erővel várják a hömpölygő iramú vizet.

Milyen jó is nekünk, várososlakóknak, különösen itt a belváros közepén, hogy évszázados próbát kiállt rakpartok, vastag mellvédek mögül vehetjük szemügyre a természet vad erejét. Most gondolhatunk bele igazán, hogy mindebben hány generáció tapasztalata, hány ember munkája, fáradozása van benne. Ott, ahol homokzsákokat pakolnak, mobilgátat építenek, most minden kézre szükség van. Ott közvetlenebb módon megtapasztalható, hogy mindenáron meg kell védeni az otthonokat, a földeket, és mindenféle emberi építményt. És ami a legfőbb, nem szabad, hogy egyetlen emberéletben is kár essen, mint ahogy sajnos volt erre példa most Ausztriában, Romániában és Csehországban is.

Árvíz idején nincs helye a számvetésnek, ám úgy hozta az élet, hogy október elején, bő egy hét múlva kezdődik az új önkormányzati ciklus. Így tehát mégis időszerű, hogy visszatekintsünk az elmúlt öt évre, arra, hogy mi történt, mi nem történt a 2019-től eltelt időszakban. Ennek figyelembevételével jártuk be a Gellért-hegy I. kerülethez tartozó oldalát, és vizsgáltuk meg, hogy a zöld polgármester mennyire tartotta fontosnak az épített és természetes városi környezet fejlesztését.

A Múzeumok Őszi Fesztiváljának kezdetéhez (szeptember 30.) igazodva összeszedtük és térképre tettük a kerületben található múzeumokat, galériákat. Ezt az oldalt könnyen ki lehet emelni az újságból, ez alapján akár kerületi művészeti-kulturális túrára is indulhatunk.

Az árvíz majd levonul, és közben új felállásban indul az önkormányzati munka: Budaváron sok a teendő.

Kuthi Áron
főszerkesztő

Impresszum

A BUDAPEST I. KERÜLET
BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA
Kiadó: Budavári Média és Városmarketing Kft.
Szerkesztőség: 1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 4.
Telefon: +36-1/611-6493
Írjon nekünk: info@varnegyed.hu
Hirdetés: hirdetes@varnegyed.hu
ISSN 2060-6303

VÁRNEGYED
Budai Vár • Gellérthegy • Krisztinaváros • Tabán • Vízi város

Főszerkesztő: Kuthi Áron
Munkatársak: Balogh Roland, Schmidt Gábor, Szilléry Éva, Tari Tamás
Fotó: Kaiser Ákos, Kocsis Attila, Kőrösi Tamás, Tóth Tibor
Nyomdai előkészítés: Crood Comp
Nyomda: Mediaworks Hungary Zrt.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! Minden jog fenntartva!
Megjelenik 18000 példányban.

A Gellért-hegy lepusztult állapota az elmúlt öt év hű lenyomata

Budapesten gyakori jelenség, hogy a kerületek perifériáin elhanyagolt közterületek sorát találjuk, amelyek a városvezetési hibák és mulasztások élő múzeumai. A Gellért-hegy ebből a szempontból is különleges hely: az I. és XI. kerület határán álló magaslat hiába Budapest egyik reprezentatív pontja, természetvédelmi terület és világörökségi helyszín, ennek ellenére lépten-nyomon a krónikus gazdátlanság jelei köszönnek vissza róla. V. Naszályi Márta leköszönő polgármester nem tud sok eredményt felmutatni a jobb sorsra érdemes hegy kerülethez tartozó részével kapcsolatban, a kerületvezető három éve ismételt narratívája, hogy a Fidesz miatt nem tud cselekedni.

A Gellérthegy legjellemzőbb problémáival nemcsak járókelőként, hanem a helyi közösségi oldalak, online csoportok vissza-visszatérő posztjaiban is találkozhatunk. Az elhanyagoltság, rendetlenség, gondozatlanság bejárásunk alkalmával is tetten érhető volt.

HIÁNYZÓ KERTFILOZÓFIA

A Gellérthegyi Gruber József víztároló felett található Filozofusok kertjét a környék egyetlen zebraján megközelítve szó szerint belebotlunk az egész hegyet jellemző problémák egyikebe: a szinte használhatatlan közlekedőfelületekbe. Már a megviselt támfalhoz vezető utak sincsenek jó állapotban, de a szétrohadt fakockákból álló járófelület kész életveszély. A hatalmas rétet átszelő márványjárda homokkal kitömött hiányai sem kedveznek jobban a bokák biztonságának.

A parkban egyébként se egységes utcabútorok, se vécé. Az egykori illemhely lezárt épülete telegraffitizve, szeméttel telehagyva várja a szebb napokat. Ivóvízhez is csak az Orom utca alatt futó, névtelen sétányon lévő ivókútból juthatunk leghamarabb.

VADREGÉNY, EXTRÁKKAL

Mindegy, hogy az erdei sétányokon, vagy az Orom utcán folytatjuk az utunkat, a helyzet éppoly siralmas: háborús állapotokat idéző infrastruktúra, hiányzó burkolatok, szanaszét firkált padok, épületek, töredezett, hiányzó vagy elferdült korlátok, illetve rö-

tönzött vécéként használt bozótok, félreeső helyek. És mindenütt szemét, leginkább csak ott nem, ahová való lenne: a kukákban.

A közvilágítás is meglehetősen hiányos itt-ott, az olyan, szinte hihetetlen módon összetoredezett útvonalakon, mint a Citadella lejtő vagy a Szabadság sétány, nemigen érdemes sötétben szerencsét próbálni. Hiába ezek a legkedveltebb turistaútvonalak a hegyen, most inkább túlélőtűrák, vagy bátorságpróbák helyszíneire hajaznak.

POGÁNY ÁLLAPOTOK

A Szent Gellért-szobor környéke is siralmas látványt nyújt: maga a műalkotás összefirkálva, a mögötte magasodó oszlopsor tövében gaz, szemét és betontörmelék. Az oszlopok mögött kitaposott ösvény vezet a vécéként használt bozótosba, ahol gyorséttermi vacsorák nyomait is felfedezhetjük. De itt mered egy megskalpolt lámpaoszlop is, mellette a korlát több helyen hiányos.

A vízesés tövébe leérni szinte szabadulásként hat, az elkeseledésünket pedig az egyik turista által hanyagul a lábunk elé pöckölt cigarettacsikk koronázza meg. Az idelátogatók is úgy kezelik a Gellért-hegyet, ahogyan az I. kerületi önkormányzat, illetve a Főváros: szemétdombként, ahonnan kötelező lőni egy szelfit, de rendben tartani és vigyázni már nem kell rá.

V. Naszályi Márta leköszönő polgármester hol azzal menti fel magát a politikusi felelősség alól, hogy az önkormányzati

ÁLLVÁNYZAT TAKARJA A SZOBROT

Nyár óta sűrű állványzat takarja a Szabadság-szobrot. A felújítás komplex munkája az állapotfelméréssel, feltárási és diagnosztikai munkákkal kezdődött. Ezt követően történik meg a talapzaton feltárt kőhibák és az időjárás okozta erózió javítása, valamint a köelemek cseréje és restaurálása. Megtisztítják a főalak és a kompozíció többi elemének felületét, illetve átvizsgálják a szobrokban lévő több ezer rögzítőcsavart, és kijavítják az esetleges repedések okozta hibákat is.

testület jobboldali többsége akadályozza munkáját. A narratíva itt viszont különösen sántít, ugyanis az itteni zöldterületek fővárosi tulajdonban állnak. Ráadásul fővárosi közgyűlési képviselőként minden lehetősége meg lett volna arra, hogy a Gellért-hegy ügyét sínre tegye.

MOST IS MÁS A HIBÁS

Mivel V. Naszályi Márta továbbra sem hajlandó a hivatalos levezetés szabályait betartva kommunikálni, így a Gellért-hegy állapotával kapcsolatos kérdéseinkre megint csak a leköszönő

polgármester blogján találhattunk választ. „Tökéletesen tisztában vagyok a Gellért-hegyet, mint zöldfelületet jellemző problémákkal, és hathatós lépéseket is tettem a probléma kezelésére” – fogalmazott az októberig hivatalban lévő polgármester. V. Naszályi Márta hangsúlyozta: a kerületrészen található zöldfelületek fővárosi tulajdonban vannak, kezeljük a Főkert és a védett részeké pedig a Duna-Ipoly Nemzeti Park. Külön rámutatott, hogy „az I. kerületnek semmilyen ráhatása nincs a Gellért-hegy kezelésére”.

Tari Tamás

Családbarát fejlesztés a Dezső utcában

Hamarosan elkészül az önkormányzat új bölcsődéje a Naphegyen, a Dezső utcai ingatlanon bejárást tett Böröcz László leendő polgármester és Fazekas Csilla képviselő, a Budavári Önkormányzat Népjóléti, Oktatási, Kulturális és Sport bizottságának elnöke.

Az I. kerület 300 millió forintos kormányzati támogatást nyert el a Széchenyi Terv Plusz pályázaton, ami három minibölcsőde létrehozását teszi lehetővé. Az egyenként nyolc férőhelyes, összesen huszonnégy kisgyermek befogadására alkalmas intézmény a régi, kihasználatlan zeneiskola épületében kap helyet a Dezső utca 8. alatt. Az új bölcsőde modern, akadálymentesített, energiahatékony háromszintes épület lesz, amely babakocsitárolóval, sószobával, fejlesztőszobával és főzőkonyhával is rendelkezik. A tágas kertben pedig izgalmas játszóudvar várja majd a kicsiket.

„Bejártuk az építkezést, és a látottak alapján jó ütemben haladnak a munká-

Fazekas Csilla és Böröcz László Csóka Balázs építésszel (jobbra) és Koppány Ivett bölcsődei intézményvezetővel egyeztet

Fotó: Böröcz László Facebook-oldala

latok. Alig várjuk, hogy kinyithassuk a bölcsőde kapuit a kerületi gyerekek előtt. Büszkék vagyunk arra, hogy megvalósulhat a már sok éve megálmodott projekt,

egy olyan családbarát fejlesztés, amely tovább növeli az I. kerület vonzerejét – nyilatkozta Böröcz László a bejárást követően.

VN

ECOFIN A BUDAI VÁRBAN. Az uniós pénzügyminiszterek szeptember 12-14. között Budapesten megrendezett találkozójára (Ecofin) időzítették a frissen felújított Magyar Királyi Pénzügyminisztérium épületének ünnepélyes megnyitóját a budai Várban. A magyar soros uniós elnökség keretei között megtartott pénzügyminiszteri találkozón a kerület leendő polgármestere, Böröcz László is részt vett, aki üdvözölte a külföldi delegációkat. A kormánypárti politikus Facebook-bejegyzésében arról írt, nagy megtiszteltetés volt számára, hogy ezen a jelentős eseményen, ahol az OECD, az IMF, az EBRD és az EIB vezetői vettek részt jelen lehetett. „A Budai Vár felújítása és fejlesztése nemcsak épített örökségünk megőrzéséről szól, hanem arról is, hogy egy élhető, látogatóbarát környezetet teremtsünk a következő generációknak. Örömmel tölt el, hogy mindezt bemutathattam Európa döntéshozóinak is!” – írta a leendő polgármester.

Turistabusz karambolozott a Várnál

Szeptember 11-én balesetet okozott egy turistabusz, amely a Lovas útról a Vár-fok utcára kanyarodva belehajtott az éppen arra haladó 16A járat oldalába, amely komolyan megrongálódott.

A helyszínelés idejére a Vár-fok utca felső szakaszát lezárták. A vétkes busz szélvédője betört, és a BKK-busz súlyosan megrongálódott az oldalán.

„Ahogy a kampányban is megígértük, ki fogjuk tiltani a nagyméretű turistabuszokat a környékről! A mai baleset (...) újra rámutatott arra, amit már többször hangsúlyoztunk: ezek a járművek nem valók sem a Várba, sem az Attila útra!” – fogalmazott Facebook-bejegyzésében Böröcz László megválasztott polgármester. Kiemelte: a polgári oldal képviselői dolgoznak, hogy végleg megszüntessék a turistabuszok jelenlétét az I. kerületben. Hozzátette, a szeptember 11-ei eset ismételtlen igazolta, mennyire sürgető, hogy az önkormányzat lépéseket tegyen azért, hogy a Várnegyed biztonságosabbá és élhetőbbé váljon mind a helyiek, mind a látogatók számára.

Várnegyed

A vétlen BKK-járat teljes bal oldala bánta a találkozást

Fotó: Böröcz László Facebook-oldala

Decemberben bezár a városmajori posta

December végén lejár a Városmajor utca 35–37. szám alatt található Budai Központi Kézbesítő Posta bérleti szerződése, a kirendeltség bezár. Mint azt a Magyar Posta közölte, addig a lakosság a postai

szolgáltatásokat (levél, csekk, csomagfeladás stb.) változatlan módon igénybe tudja venni, az érkező levelek, csomagok, nyugdíjak és egyéb ellátások kézbesítésében sincs változás.

Az irodaházat 2020 januárjában vásárolta meg a BIF ingatlanbefektető és -fejlesztő vállalat. Az épület akkor már rendelkezett egy 248 férőhelyes parkolóház kialakítására alkalmas bővítmény építési engedélyével. A BIF honlapján egyelőre annyit közöltek, hogy hamarosan elkezdődik a Major Park névre keresztelt irodaház felújítása és fejlesztése.

Böröcz László, az I. kerület megválasztott polgármestere a következőképpen kommentálta a hírt: „Olvastam a sajtóban megjelent információkat erről, ezért felvettem a kapcsolatot a Magyar Postával. Azt a választ kaptam, hogy olyan megoldáson dolgoznak, amivel továbbra is az I. kerület közelében tudják biztosítani a szolgáltatást.”

TT

A Városmajor utcai posta melletti parkoló parkolóházzá alakul, az irodaházra ráncfelvarrás vár

Fotó: BIF

Egyetemi hallgatók terveznek élhető környezetet az üres telkekre

Foghíjtelkek sorakoznak a krisztinavárosi, négy utca által határolt háztömb között, ahol a Moholy Nagy Művészeti Egyetem (MOME) hallgatói nemrég bejárást tartottak. Az egyetemisták feladata az lesz, hogy az összefüggő, önkormányzati, csaknem 60 éve beépítetlen telkekre olyan funkciókat tervezzenek, amelyek a későbbiekben esetleges befektetőket vonzhatnak a szóban forgó ingatlanok hasznosítására. Az együttműködés az önkormányzat nagyszabású szociális bérlakásépítési beruházási tervének része.

A Mészáros utca és a Márvány utca kereszteződésénél található foghíjtelek a legszembetűnőbb abból a négy-öt beépítetlen telkekből, amely a Kosciuszko Tádé, a Győző utca, a Márvány utca és Kuny Domonkos utca által határolt területen található. Itt tartották első helyszíni bejárást a Moholy Nagy Művészeti Egyetem Építészeti Intézetének mesterszakos hallgatói szeptember második hetében. Az egymással határos telkek csaknem a második világháború óta állnak üresen, hasznosításuk soha nem volt egyetemesen fontos a mindenkori önkormányzatnak.

Marián Balázs a MOME Építészeti Intézetének docense, szakvezetője kísérte végig a hallgatókat az első órájukon. A diákokkal bejártuk az ingatlanokat és megkérdeztük az oktatót, mi lesz a feladata a hiányos városszövetet illetően a hallgatóknak. „Nagyon nem mindegy, hogy egyesével, egymástól függetlenül vagy egységes koncepció mentén kezd el épülni ez a telkehálózat. Akár ütemezve is lehet benne gondolkodni, de mindenképpen egymásra hatással. Hallgatóink azt a kérdést fogják megvizsgálni, hogy miként tudnak a tömbön belül a telkek egymással összefüggően beépülni. Közben pedig olyan szociális lakhatással és közösségi funkciókkal kiegészülni, ami nemcsak az itt lakók és a lakásbérlők érdeke, hanem a tágabb környezet is jól jár vele” – magyarázta lapunknak az oktató.

A hallgatók által elkészített munka csak koncepcióterv lesz, ám mint Marián Balázs lapunknak elmondta, volt már olyan, ami megvalósult az ötleteikből. Például a XII. kerületi Hegyvidéki Galéria egy MOME-s hallgatói pályázaton, – üzlethelyiség átalakítása kiírásra – a hallgatók koncepciójából lett átalakítva. Az egész tömböt a vonzaskörzettel – beleértve a Déli Pályaud-

vart –, vizsgálják majd alapos kutatómunkában, azt nézik, hogy a teljes körzet, hogy hat ki ennek a tömbnek a térhasználatra. Az utóbbi évtizedekben ez a szelete a városrésznek a vasút közelsége, és a sérült városszövet miatt némileg elfeledettebb hely volt. Ebből a magára hagyottságból szabadítaná ki, élettel töltené meg a telkeket az önkormányzati bérlakásfejlesztés azzal a céllal, hogy ott elsősorban önkormányzati dolgozók, pedagógusok találjanak otthonra.

A jelenlegi földszintek zártak ebben a tömbben. Csány Éva a kerületi főépítész útmutatása szerint az önkormányzat azt szeretné, ha a leendő épületekben a földszintek valamiféle közösségi funkciót kaphatnának. Nemcsak iroda, de oktatási, vagy akár nyugdíjas klubnak megfelelő helyiség is nyílhatna a házak aljában. A hallgatóknak figyelembe kell vennie a szomszédos házak légudvarait, de az engedély nélkül kivájt ablakokat is, mert annak ellenére, hogy szabálytalanul lettek odaépítve, a gyakorlat azt mutatja, hogy polgári peres eljárásban nagyon nehéz visszaállítani az eredeti állapotot.

Ami a diákok feladatát illeti, elsődleges cél, hogy a hallgatók megtanulják kezelni az építészeti problémákat, ami nem abból áll, hogy az építető megmondja, hogy mit akar, hanem az egyetemisták felfedezik a lehetőségeket és az esetleges problémákat, és a tágabb városi környezet számára élhetőbb környezetet biztosítanak. „Számunkra kiváló alkalom arra, hogy komplexen tudjunk gondolkodni városi problémákról” – fejtette ki az oktató. Elképzeléseiket év végén kiállításon lehet majd megnézni az egyetemen.

Szilléry Éva

**Az önkormányzati
bérlakásberuházás helyszíne,
ahol egyetemi hallgatók
tervezik a jövőt**

Kalandos múltú telket vett a Wizz Air-vezér

A Szabó Ilonka utcában vásárolt telket Váradi József, a Wizz Air elnök-vezérigazgatójának családi cége még 2022-ben, itt hamarosan négylakásos épület épül. Az ingatlan története bővelkedik fordulatokban, ám az építkezéssel járó zaj miatt ez a szomszédokat kevésbé érdekli.

Az építkezés a Szabó Ilonka és a Hunfalvy utcáról egyaránt észrevehető, fentről ideiglenes bejáratot is nyitottak

Fotó: Tóth Tibor

A Budai Vár egyik utolsó beépítésre váró telke a Szabó Ilonka utca 16. szám alatt található. A helyszín már önmagában is értékes, hiszen a vár egyik legreprezentatívabb és legkeresettebb részén fekszik. A korábbi tulajdonosok, Bleier Alfréd és Haasz István eltűntek a háború alatt, a telket évtizedekig senki sem gondozta. Egy Funtek Sándor nevű férfi azonban az 1980-as években használatba vette a területet, azt állítva, hogy megpróbálta felkutatni az eredeti tulajdonosokat, de nem járt sikerrel. Az évek

során a telek karbantartására és használatára hivatkozva lánya, Funtek Anita, 2007-ben jogi úton igyekezett megszerezni az ingatlant. Az elbirtoklási eljárás több fordulójában végül Funtek javára döntöttek.

Viszont kiderült, hogy az egyik tulajdonos, Haasz István testvére Kanadában, fia pedig Párizsban él. Ez a körülmény perújrafelvételhez vezetett. 2013-ban a bíróság helyreállította az eredeti állapotot, és a telek visszakerült a korábbi tulajdonosok nevére.

A telket végül 2017-ben egy ingatlanfejlesztő cég vette meg, majd 2022-ben a Váradi család érdekltségébe tartozó Vaxco Property lett az új tulajdonos. A cég most négylakásos épületet tervez a területre, az építkezés azonban aggodalmat kelt a szomszédos lakók körében. A hvg.hu cikke szerint a terület földtanilag instabil, és beszámolók szerint repedések jelentek meg a szomszédos épületek falain. Emellett a lakók az építkezéssel járó zajra és a füstöt okozó aggregátorra is panaszkodnak.

TT

Románok verekedtek a Horváth-kertben

Több személyi sérüléssel járó verekedés tört ki a Horváth-kertben szeptember 2-án este 9 óra körül. Az ügyben két román állampolgárt állított elő a rendőrség. A BRFK Kommunikációs Osztálya úgy tájékoztatta a lapunkat, hogy előbb szóváltás kerekedett egy négyfős társa-

ság, illetve a két román állampolgár között, akik ezt követően rátámadtak a vitapartnereikre. A dulakodás során mind a négy sértett sérüléseket szenvedett, egyiküknek az orra is eltört.

A két támadó férfit nem sokkal az eset után a rendőrök elfogták, majd felfegy-

verkezve elkövetett garázdaság, súlyos testi sértés büntett, illetve súlyos testi sértés büntett kísérlete miatt hallgatták ki gyanúsítottként az I. Kerületi Rendőrkapitányságon. Ezt követően őrizetbe vették őket, és kezdeményezték a letartóztatásukat.

-tari

A belső udvarok zöldítése élhetőbb teret teremt

Bekukkantottunk egy Fő utcai belső udvarba, ahol már javában zajlott a kertépítés, amelyre a támogatást a zöld fal pályázaton nyerte el a ház. Rekkenő hőség volt még az építkezés kezdetekor, ezért aztán meg kellett állapítsuk, hogy mennyire időszerű is ezekben a házakban élhető tereket kialakítani, ahol érzésre 4-5 fokkal hűvösebb volt a kintinél. Ottjártunkkor jól látható volt a társasház belső udvarán az ovális alakú kert, már a virágföld is benne van, amelybe árnyéktűrő növényeket helyeznek majd el. Az ágyás peremét pedig úgy építik meg, hogy körbe lehessen ülni rajta, így társasági életre is alkalmas legyen. Mint kiderült, ebben a házban koncerteket is szokott tartani a lakóközösség, ilyenkor az udvarban ülnek le néhányan.

Magyari Éva építész érdeklődésünkre arról tájékoztatót, hogy ez a fajta kert a legtöbb gangos házban megépíthető, de sokkal könnyebb a beton burkolatú házak udvarába építeni. Gyakori a kerámia

A belső kerteket a legtöbb gangos házban ki lehet alakítani

Fotó: Várnegyed

belső udvar is, ahol a felszedés után lehet nagyobb kertet kialakítani. A futónövényeknek épített zöld falat ebben a házban a pincehelyiség előtt és a kukáknál futtatják majd fel az első emeletig. Ezek a növények nagyon hamar fel tudnak futni a ház legfelső emeletéig, de a teljes gangot azért nem lehet zöld fallal körbe futtatni, mert a befelé néző, amúgy sem

túl világos szobákat sötétítené. Azt is elmondta, az V. kerületben például elég sok zöldített belső udvar létezik már, köztük egészen régi is, például a Váci utcában. Az önkormányzat pályázatának kiírása szerint az adott homlokzat bármely szintjén elhelyezett csüngőkkel kialakított zöldfal építése támogatható.

-szilléry

Egy helybeli lakó történetét is beépítették a darabba

Budavári történetek elevenednek meg a Várnegyed utcáin, Cserna-Szabó András novellájából született színházi sétán októberben. Az alkotás, ami a főváros 150. születésnapjára íródott kötet egyik epizódja, a középkortól napjainkig meséli el egy család szerteágazó történetét, autentikus díszletben a budai Vár közterületein.

A Középkori Zsidó Imaházból indul el a különleges színházi séta, majd néhány utca érintésével a Budapesti Történeti Múzeum gótikus terméig tart, Cserna-Szabó András Budavári virágok című művét alapul véve. Az előadás egy monológ: Homonnai Katalin adja elő a kortárs novellát, Darvas Kristóf zenei kíséretében. Az alkotás a Budapest 150. évfordulóra született és része lett annak a Budapest Nagyregény című kötetnek, amit 23 kerületi ihletésű történet alkot,

lokalpatrióta írók tollából. Cserna-Szabó maga is sokáig élt a Várnegyedben és történelmi novellát írt egy család történetéből. A cselekmény a középkortól napjainkig tart, ezalatt a generációk bejárják a világot, ám idővel újra meg újra őseik földjén találják magukat.

A darab rendezője, Simányi Zsuzsanna lapunknak arról beszélt, számára az volt igazán nagy feladat, hogy miként igazodhatnak az állandóan változó utcai környezethez, a Várbéli utcák ritmusához. „Na-

gyon jól sikerült a szeptemberi bemutatónk, gyakorlatilag egy idegenvezetői séta közvetlenségével adja elő a színésznő a novellát, Darvas Kristóf zenei kíséretében. Egy helyi néni szinte része lett a darabnak, a próbafolyamatot végigkísérte, a saját történetét elmesélte az adott utcából, amit mi beépítettünk a darabba.”

A következő előadást október 6-án lehet megtekinteni, a tavaszi időszakban pedig folytatódnak majd a színházi séták.

Sz. É.

A reneszánsz ember, aki a barokk zene mestere

Dr. Tóth-Vajna Zsombor, az orgona, a karmesteri pálcá, a sztetoszkóp és a párbajtőr művelője

„Annak ellenére, hogy a 30-as évei elején jár, már egy emberöltőnyi teljesítmény van mögötte” – e szavakkal méltatta Sebestyén Márta népdalénekes, előadóművész dr. Tóth-Vajna Zsombor orgona- és csembalóművészt, karmestert, orvost és párbajtőrbajnokot a Budavárért Emlékérem átadásán. A Kerpel- és Bach-fesztiváldíjas, idén Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett művésszel a Budavári Evangélikus Templom barokk orgonája előtt ülve beszélgettünk.

– Szeptember 4-én ön is átvehette a Budavárért Emlékérem kitüntetését, mit jelent az ön számára ez az elismerés?

– Ez a kitüntetés számomra azért jelent sokat, mert 16 éve, amióta Miskolcon befejeztem a gimnáziumot, az I. kerület az otthonom. Egy ilyen helyi díj azért értékes, mert azt jelzi, hogy az a szűk közösség, ahol a mindennapjaimat élem, ahol a legtöbbet mozgok, elismeri azt a munkát, amit letettem az asztalra.

– A díjátadón úgy fogalmazott, hogy „az I. kerületbe hazatérni a legszebb dolog”. Valóban ilyen központi szerepet játszik Budavár egy olyan ember számára, aki sokat van külföldön?

– Ha valaki ennyire sokat utazik, akkor kicsit megunja, hogy egyfolytában egy bőrröndből él. Számomra az I. kerület, a Szarvas tér, illetve a Szarvas-ház, ahol lakom, azért fontos, mert onnantól, hogy hazaérkezem a saját kis világomba, a saját ágyamban alhatok, béke és harmónia van. Budavár számomra a megpihenés helye.

– Miskolcra csak a továbbtanulás miatt költözött Budapestre, vagy egyéb kötődése is volt a fővároshoz?

– Édesapám eredetileg budapesti, édesanyám pedig marosvásárhelyi, ők itt találkoztak az orvosi egyetemen. Később Miskolcon kaptak munkát, mi már ott születünk az ikertestvéremmel, Gergellyel – vele egyébként olyan szoros a kapcsolatunk, hogyha magamról mesélek, akkor is hajlamos vagyok többes számban fogalmazni, hiszen az életem majdnem minden lépésénél ő is jelen volt –, és egészen a középiskoláig ott is éltünk. A továbbtanulás kapcsán sem volt kérdés, hogy a főváros a cél, többek között azért, mert a nagymamánk is itt él, így nekünk mindig is ez volt a második otthonunk.

– Orgona- és csembalóművészként közismert, de emellett orvos és sportoló is. Melyik hivatást érzi a legjobban magáénak?

– Ez mindig változott. Eredetileg botanikus szerettem volna lenni. Emellett az általános iskolában elkezdtünk párbajtőrözni, amit nagyon sokáig igen komoly szinten űztünk. Viszont miután a zene megérkezett az életembe, döntenem kellett: vagy a pekingi olimpia, vagy a tanulás és a muzsika. Az utóbbi kettőt választottam. Amikor a felsőoktatás felé vettük az irányt,

a szüleink tanácsára lettünk orvosok. Emellett alakult a zenei karrierem, ami mára az életem nyolcvan százalékát teszi ki. De elképzelhető, hogy a jövőben az orvoslás vagy a sport kerül előtérbe. Viszont az biztos, hogy negyven éves korom felett mindenképp szeretnék még elnyerni egy veterán párbajtőr világbajnoki címet!

– Mi volt az első zenei élménye?

– Édesanyánk rengeteget énekelt nekünk. Bár a szüleink Omegát és Illést hallgattak, az unokatestvéreink hobbi szinten zongoráztak, mi ennek hatására vágtunk bele a klasszikus zenébe. Az orgona 2001 környékén talált meg. Ekkor jártak nálunk amerikai rokonaink látogatóban, és elvittük őket a miskolci Deszkatemplomba, ami akkor épült újjá. Én lentről csodáltam az új orgonát, amikor a templom gondnoka megkérdezte, hogy tudok-e rajta játszani? Akkor már két éve tanultam zongorázni, úgyhogy a testvéremmel együtt kipróbálhattuk a hangszert, és az élmény „szerelem volt első látásra”. Ez hozta magával a többi történelmi billentyűs hangszert, a csembalót, a fortepianót és a klavikordot, az elmúlt három évben pedig a vezénylést.

– Milyen intézményekben csiszolta a zenei tehetségét?

– Miskolcon az Egressy Béni Zeneiskolában kezdtem a zenei tanulmányaimat. Ezt követte a Zeneakadémia, ahol orgona és csembaló szakon végeztem az alapképzést, majd Amszterdamban tölthettem el két évet a mestertanulmányaimmal. Jelenleg pedig Londonban, a Royal College of Music berkein belül csinállok egy doktori képzést már ötödik éve. 2025-ben szeretnék sort keríteni a védésre, és akkor egy olyan tudományos fokozatot – Doctor of Music – nyerhetek el, amelyet eddig csak a College nyújtott, és amelyet sajnos hamarosan megszüntetnek.

– Miért éppen a barokk zenére esett a választása?

– Az elejétől kezdve nagyon vonzott a barokk zene, főleg Johann Sebastian Bach művei, szerintem se előtte, se utána nem élt hozzá mérhető zeneszerző. Otthon volt egy hanglemezzünk, amin egy belga csembalóművész az ő műveit adta elő, ez engem teljesen megbabonázott.

– 2015-ben saját zenekart is alapított, ami ebben a műfajban ad elő.

– Igen, a Harmonia Caelestis a mai napig egyre sikeresebben működik. A névadással Esterházy Pál nádor 1711-ben megjelent műve, a magyar barokk muzsika legnagyobb alkotása előtt tisztelegtünk. Legutóbb Belgiumban játszottunk, december

4-én pedig a Művészetek Palotájában lépünk fel, ahol az est első felében Bach és Dietrich Buxtehude műveit fogom játszani szólóban, majd a két zeneszerző kantátáit fogom vezényelni a saját együttesemnek. Február 15-én pedig a Karmelita Koncertek keretében Esterházy Pál és Henry Purcell műveit adjuk elő.

– A zenekarral fontos kulturális értékmentő munkát is végez, ennek mi a lényege?

– A Harmonia Caelestis részleteiből és Purcell műveiből több hangfelvételt is készítettünk már, illetve 2023-ban egy teljes lemezt szenteltem három, XVII–XVIII. századi, magyar kéziratos gyűjteményből összeválogatott olyan, töredékben fennmaradt billentyűs műveknek, amelyek eddig eredeti hangszereken nem szólaltak meg. Ez egy elfeledett magyar kultúrkincs megőrzésére tett kísérlet, amit, ha nem foglalkozunk az előadói gyakorlatával, egy idő után senki sem fog tudni újra autentikusan eljátszani. A következő öt évben össze szeretném gyűjteni és lemezre rögzíteni az összes ilyen művet, és könyvet szeretnék írni arról, hogyan lehet ma életre kelteni ezt a repertoárt.

– A vezénylés, a karmesteri hivatás hogyan kapott szerepet a zenei működésében?

– Eredetileg a testvérem találta ki, hogy karmester szeretne lenni, és hogy egy hangszer helyett 80-100 muzsikusra szeretne egyszerre hatni. Nekem korábban Amszterdamban gyakran kellett kisebb zenekarokat, kórusokat a csembaló mellől vezényelnem, számomra ez is lökést adott ebbe az irányba. A vezénylés során ki kell lépnem a saját hangszer jelentette buborékból, és ki kell tudnom terjeszteni az akaratomat akár egy nagyobb együttesre is. Introvertált emberként nekem ez volt a legnagyobb kihívás ebben a műfajban, de nagyon szívesen csinálom, mert teljesen más, mint a szólójáték, sokkal nagyobb önbizalmat igényel. Itthon először 2011-ben a Nádor Teremben vezényeltem zenekarnak és énekes szólistáknak, és akkor jöttem rá, hogy számomra sokkal izgalmasabb, ha énekesek is csatlakoznak a vezényelt zenéhez, mert ez sokkal jobban megfog, mint a csak tisztán hangszeres előadás. Szerintem egyébként a legcsodálatosabb hangszer pont az énekhang, amivel a legszebb kihívás dolgozni.

– Önbizalomban pedig nemigen lehet hiány, hiszen nem mindenki képes úgy előadni, hogy ahhoz III. Károly brit uralkodó is gratuláljon. Hogy történt mindez, milyen út vezetett azokhoz a londoni koncertekhez, amelyek után ilyen elismerésben részesült?

DÍJÁTADÁS

Szeptember 4-én adták át a Budavárért Emlékérmeket és a Tóth Árpád műfordítói díjat a városházán. Idén Incze Ildikó Budapestért díjas színésznő, a Várnegyed Galéria egykori vezetője; dr. Hoppál Mihály Széchenyi-díjas etnológus, folklorista és dr. Tóth-Vajna Zsombor Kerpel- és Bach-fesztiváldíjas, Magyar Arany Érdemkeresztes csembaló- és orgonaművész, karmester, orvos, vívóbajnok részesültek kitüntetésben.

A Tóth Árpád műfordítói díjat Márton László József Attila- és Magyarország Babérkoszorúja díjas író, költő, műfordító, tanár vehette át.

Fotók: Körösi Tamás

– III. Károly az uralkodócsalád többi tagjához hasonlóan nagy zenerajongó, emiatt hívtam meg két orgonakoncertemre: februárban a Westminsteri apátságba, illetve júniusban a Szent Pál székesegyházba. Sajnos a király személyesen egyiket sem tudott részt venni, de ezért is kaptam tőle azt a két levelet, amelyekben megköszönte és megtisztelőnek nevezte a meghívást, és nagyon sok sikert kívánt a jövőre nézve. Érdekesség, hogy az apátság és a székesegyház történetében is én lehettem az első magyar, aki ott szólókoncertet adhatott.

– Magyarországon vagy külföldön szeret jobban fellépni?

– Szerintem mindenki otthon szeret a legjobban játszani, mert ott a közönségben nagyobb valószínűséggel ülnek olyanok, akik ismerik a munkásságát, szeretik a zenéjét, külföldön viszont mindig kicsit idegenlégiósnak érzi magát az ember. A külföldiek szemében az én koncertem sosem lesz olyan kiemelt esemény, mint Magyarországon. Külföldön ezért valamilyen szinten mindig könnyebb szívvel játszom, kevésbé izgulok, viszont amikor itthon vagyok, annak mindig tétje van, kicsit stresszesebb, felelősségteljesebb, mert itt hibátlan, gyönyörűt és maradandót szeretnék nyújtani a hazai közönségnek.

– Mikor találkozhat Önnel itthon legközelebb a közönség, és mik a tervei közeljövőre?

– A már említetteken túl a szeptember 14–22. közötti Ars Sacra Fesztiválon adok hat koncertet, jövő januárban testvéremmel a Savaria Barokk Zenekart vezényeljük, tavasszal pedig a Régi Zeneakadémián játszom Purcell- és Händel-darabokat. Március 20-án pedig a Harmonia Caelestis-szel mutatjuk be Händel Rómában keletkezett olasz kantátáit a Zeneakadémián. Emellett szeretnék utazni, amennyit csak lehet! Habár az elmúlt nyolc hónap nem a pihenésről szólt, de a kemény munka kifizetődd volt: a Budavárért Emlékérem és a Magyar Arany Érdemkereszt nemcsak ennek az időszaknak, hanem annak az évtizednek szólt, ami azóta telt el, hogy kiléptem a Zeneakadémia kapuján.

Tari Tamás

Nem mindegy, mekkora többség dönt

A társasházi közös tulajdonra speciális szabályok vonatkoznak

A lakók közgyűlése minden döntés forrása, a többletköltségeket általában azoknak is viselniük kell, akik ellenezték a határozatot. A közös tulajdont érintő beruházásoknál az az egyik legfontosabb szempont, hogy a rendes gazdálkodás körébe tartoznak-e.

A társasház alapító okirata tartalmazza, melyek közös és külön tulajdonú ingatlanrészek. Utóbbihoz tartoznak az egyes lakások, külön helyrajzi számmal, az egyéb rendelkezések között szerepelnek a közös tulajdonú részek, lényegében azok a területek, amelyek a lakásajtón kívül vannak – mondta a Várnegyednek Weisz Gábor Miklós. A Magyar Közös Képviselők Egyesületének szakmai igazgatója hozzátette: a közös tulajdonból az egyes résztulajdonosok a tulajdoni hányaduk alapján részesülnek, és ezzel arányos a költségek viselése is. Ezek körébe tartozik klasszikusan az udvar, a függőfolyosó, a tető, a padlástér, a pince és az épület falai, valamint az épületgépészeti elemek, a víz- és gázvezeték, az elektromos hálózat, egészen a lakásokon belüli mérőóráig.

A közös tulajdonnal kapcsolatos szabályokat a társasházi törvény és a Polgári törvénykönyv tartalmazza. Minden, ezzel kapcsolatos döntés forrása a társasházi közgyűlés. Weisz Gábor Miklós kiemelte: amikor a közös képviselő megrendel például egy csőtörés-elhárítást, és annak költségeit kifizeti a ház számlájáról, akkor a közgyűlés által átruházott feladatkörben jár el. Van, ahol ezt megbízási szerződéssel, és akad, ahol a társasház szervezeti és működési szabályzatában (szmsz) szabályozzák. Létezik olyan megoldás is, hogy a közös tulajdonnal kapcsolatos munkákra vonatkozóan minden évben elfogadjanak egy költségvetési tervet, karbantartási keretszámmal. Azokról a költségekről, amelyek meghaladják a keretet, a közgyűlésnek kell döntenie.

Azokról a felújítási munkákról, amelyek nem a karbantartás körébe tartoznak, főszabály szerint a közösségnek kell döntenie. A közös tulajdonnal való rendelkezésnek vannak szabályai, korlátai és az eljárási rendje. A közgyűlést szabályosan kell összehívni, ott előterjeszteni és döntenie arról, milyen munkát akar elvégeztetni a lakóközösség. A szabályszerűen meghozott közgyűlési döntés kötelező az egész társasházra nézve: arra a lakóra is, aki nem vett részt a közgyűlésen vagy nemmel szavazott.

A szakmai igazgató hozzátette: főszabály szerint a közgyűlési többségi döntéséhez a megjelent lakók által képviselt tulajdoni hányad ötven százaléka plusz egy szavazat szükséges, vannak

ugyanakkor fontos kivételek. A társasház szervezetére vonatkozó döntéseket (például az szmsz-ről) csak olyan közgyűlésen lehet meghozni, ahol nem csak a megjelent, hanem az összes tulajdonos többsége érvényesül. Szintén nem csak a megjelent, hanem az összes tulajdonos többsége kell az alapító okirat módosításához és a közös tulajdon értékesítéséhez (forgalomképessé nyilvánításához). Ha az alapító okiratot már módosították, a közös tulajdon eladásához pedig már az összes tulajdonos kétharmadának támogató döntése szükséges.

Az úgynevezett rendes gazdálkodás körébe tartozó döntésekről a jelenlevők többsége határozhat. A rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadásokról viszont a lakóknak már egyhangúlag kell döntenie, azok összegétől függetlenül. A homlokzat vagy a meglévő lift felújítása az előbbi kategóriába tartozik, egy új felvonó építése, a közös tulajdonú rész átépítése vagy egy emelet-ráépítés pedig az utóbbiba.

Ha a közgyűlés a döntését nem a szabályok szerint hozta meg, akkor az érvénytelen. Ha relatív érvénytelen a döntés – például egyhangúlag kellett volna határoznia a közgyűlésnek, de csak a lakók 98 százaléka szavazott –, akkor az mindaddig érvényes, amíg a bíróság meg nem semmisíti. Bármelyik tulajdonostárs fordulhat bírósághoz, az értesítéstől számított 60 napon belül. Ez úgynevezett jogvesztő határidő, vagyis ha letelt, hiába szabálytalan a döntés, nem lehet jogorvoslatot kérni. Az is előfordul, hogy a szabálytalan döntést – bár azt egyik lakó sem támadta meg – a földhivatal nem fogadja el vagy az ügyvéd nem fogja ellenjegyezni.

Mint arról a Várnegyed beszámolt, az I. kerületi társasházak támogatást nyerhetnek az önkormányzat kertszépítési és zöldhomlokzat-létesítési pályázatán. Ezzel kapcsolatban a szakmai igazgató elmondta: mivel az ilyen átépítés nem érinti az épület szerkezeti elemét és nem haladja meg a rendes gazdálkodás körét, a közgyűlésen elegendő a megjelentek többségének döntése. Ez esetben is az a szabály, hogy azon résztulajdonosnak is viselniük kell tulajdoni hányaduk arányában a kapcsolódó pluszköltségeket, akik nem voltak ott a közgyűlésen, esetleg nem szavazták meg, hogy a társasház pályázzon.

Weisz Gábor Miklós hangsúlyozta: a közösség nem hozhat olyan döntést, amiből másnak kára származik, ez is megtámadható indokot jelent, és a közös tulajdon használatából nem lehet kizárni egyik tulajdonostársat sem. Vagyis a közgyűlés többsége nem hozhat olyan döntést, amellyel valamelyik lakótól elveszik például a kilátást vagy a benapozottságot, kerékpártárolót tesznek valamelyikük ablaka elé vagy – ez főként panelházaknál gyakori – lezáratják az emeleti szemétdobókat. Az ilyen esetekben nem többségi, hanem egyhangú döntés szükséges.

Schmidt Gábor

Akit rabul ejtett a Duna illata

A Tabáni Hajós Egylet újraalapítója Csepeltől Angliáig forgatta az evezőlapátot

Különös életpályát tudhat maga mögött Jármy Miklós, akinek egész élete összefonódott a sporttal és a vendéglátással. Kisvárdán született 1940-ben, a Tiszában tanult meg úszni, de a Hajós Alfréd uszodában már vízilabdásként jeleskedett. Néhai felesége Gulácsy Mária kétszeres világbajnok, olimpiai ezüstérmes vívó, egyik fia válogatott kajakos, másik díjugrató. Büszkén viseli a horgonyt ábrázoló Tabáni Hajós Egylet feliratú pólóját, neki köszönheti a kerület az angliai testvérvárosban, Marlow-ban elért magyar sportsikereket.

Kitűnő bizonyítványa volt, de származása miatt nem vették fel a nyíregyházi középiskolába. Illetve mégis, csak éppen két ott eltöltött szeptemberi nap után közölte vele a párttitkár, hogy biztosítja, hogy a Jármy gyerekek nem fognak továbbtanulni. Az osztályfőnök másnap mondta is, hogy holnap már ne jöjjön. Így szakképesítés után kellett néznie, feljött tehát Budapestre.

– A Mammut helyén volt egy ipari iskola, nagybátyám a géplakatos szakmát nézte ki számomra. De nem vettek fel. Így felkereste a leghíresebb pesti szakácsot, Walter Endrét, és azt mondta neki, vegyék már fel ezt a gyereket szakácstanulónak. Így lettem szakács, de közben tizenöt évesen már úsztam, ifibajnokságot nyertem, mert Kisvárdán felfigyelt rám egy fővárosi sportfelelős, aki azt mondta, hogy ezzel a gyerekkel mindenképpen kell kezdeni valamit. Mert felépítem hasonlít az ausztrál hátúszó rekorder James Moncktonéhoz. Jó fizikumom volt, már általános iskolában fociztam, futottam, versenyez-

tem. Budapesten aztán vízilabdáztam is, volt, hogy meccsen 17-0-ra nyertünk, mert ráúszásban 17-szer hoztam el a labdát a Hajós Alfréd uszodában. A Dózsában lettem ifiválogatott úszó. Viszont én itt Pesten úsztam először medencében, mert hát a Tisza mellett éltünk, a Tiszában tanultam meg úszni. Furcsa is volt, mert az uszoda vize teljesen más.

Miklós aztán gyorsan hozzászokott a nagyvárosi körülményekhez, felnőtt bajnokságon száz háton lett második ifiként, 17 évesen. Gyorsan is jól teljesített, 59,9-et úszott százon, ezért kalóriapénzt is kapott. Viszont érezte, hogy annak ellenére, hogy válogatott kerettag, nem tesz elég energiát a felkészülésbe. Ki is hagyták a válogatottból. Ezen a ponton nem volt kérdés, hogy egy másik sportág, az evezés került képbe 1960-ban.

– A Keleti pályaudvar melletti Grand Hotelben dolgoztam, ott az áruforgalmi vezető mondta, jöjjenek a Honvédba evezni, mert „neked olyan evezős alkatod van”. Le is vitt a Margitszigetre, a

GULÁCSY MÁRIA (1941-2015)

kétszeres világbajnok, olimpiai ezüstérmes vívó (Mexikóváros, törccsapat 1968), tanárnő. Törccsapatban aranyérmes Buenos Airesben (1962), Montrealban (1967), ezüstérmes Moszkvában (1966)

Honvéd evezősházba. Nekem addig még evező sem volt a kezemben, de rögtön Varró Imre edző lieblingje lettem, mivel ő is úszó volt. Először a duplót, a kétpárevezőst próbáltam ki. Csepelen voltak az edzések, a bajnokság meg Ráckeven. Szóval tavasszal kezdtem az evezést, ősszel meg megnyertük a ráckevei bajnokságot kormány nélküli négyesben. De volt egy hosszútávú verseny is, ami a Hajógyári-sziget megkerülése volt. Aztán '62-ben jött a kubai válság, és akkor mindenkit elvittek katonának.

– Ilyenekkel voltam katona, mint Mészöly Kálmán, Albert Flórián, Korda György... A seregben voltak úszók is, más se kellett, többekkel együtt beneveztünk az edzőtáborba. Részt vettem a tiszai katonai folyambajnokságon, és meg is nyertem – emlékezett vissza.

Leszerelt, és visszament tanulni a vendéglátóiparba. De még az éttermi, konyhai munka mellett sem adta fel az evezőséletemet, csak hogy a sportot egyre nehezebben tudta összeegyeztetni a munkájával. Egyszer meg kellett kérnie a tanulóársát, a később nagy nemzetközi karriert befutott Lusztig Tamást, hogy autón vigye ki Csepelre, mert fél óra múlva startol a négyes. „Száguldás közben kérdezte is: még gyorsabban? Persze, mondtam, nyomjad még neki! Mercedessel mentünk... persze az apjáé volt!” – idézte fel nevetve a régi epizódot.

A sport szeretete egyébként mélyen ott van családban, mert nagybátyja a végül a második világháború miatt elmaradt tokiói olimpia atlétikai kerettagja volt. Jármay Miklós fia, Márton kétszeres ifi eb-ezüstérmes kajakozó, az ifjabb Miklós pedig a lovastorna-válogatott tagja volt.

– 2000-ben mentem nyugdíjba, mert beszámították az állami vendéglátóipari szektorban eltöltött éveket. Végre valamiben előnyt élveztem – utalt saját és családja történetére, nagyszüleinek kitelepítésére, a nyíregyházi iskolakezdésre, a továbbtanulás lehetőségének semmivé válására. „Elkönyveltük, hogy a rendszer tönkrevágta az evezős sportágat, mert mindent tönk-

A tabáni hajóssal Szilágyi Dezső téri lakásában Fotók: Kocsis Attila

retettek, ami úri volt. A vitorlázást, az evezést, a lovaglást. Viszont a kajakozást meg magasra emelték, mert azt könnyebb elkezdni, több ember számára volt nyitott – fűzte hozzá.

Az aktív sportéletet tehát viszonylag hamar abbahagyta, és véglegesen a vendéglátóiparban helyezkedett el. De az evezés visszatért az életébe. – Egyszer egy ismerősömnek intéztem szállodai szobát, és a telefonbeszélgetés végén megkérdezte, nem hiányzik-e az evezés. De, mondtam, megesz a fene, amikor a Duna illatát érzem. Erre azt mondta, induljak a Nemzeti Bank túraversenyein, a tudásommal még edzeni se kell. Így is lett, mondtam is magamnak, milyen jó is ez a hobbisport. Le is jártam Csepelre az edzésekre. Negyven éves koromban a dániai old boys világbajnokságon megnyertük a négyest. „Arról is megvan az érem?” – kérdezzük. Mire a válasz: – Éreimből van egy egész dobozzal.

Fotó: Museum of New-Zealand/Te Papa Tongarewa

A MARLOW-I HÍD, A KISTESTVÉR

A Lánchídhöz karakterében rendkívül hasonlító, ám egyszerűbb, dísztelenebb, és főként sokkal kisebb híd 1829 és 1832 között épült az angliai városban, a tizennégyezres lakosú Marlow-ban, a Temze vize felett. Tervezője ugyanaz a William Thierney Clark, mint a budapesti Lánchídé. Széchenyi István angliai utazása során látta meg a hidat, és vette fel a kapcsolatot a tervezővel.

AZ EREDETI HAJÓS EGYLET

A Budapesti Tabáni Hajósok Önszegélyező és Temetkezési Egyletét 1899-ben említik először, akkoriban a híres francia építész, Le Corbusier által is lerajzolt Hadnagy utca 45. volt a tagok törzshelye, akkor Bosnyákovits Mátyás szőlőműves volt az elnök. Pénztárnokok: Witzlsberger János és Praxi Ignác. Tollnok: Plesckó (Pleska) János hajóvezető. 1904-től a Kereszt utca 4. alatti Preiszler vendéglő lett az egylet központja. Elnök: Adamasky (Adamszky) József bornagykereskedő a Hegyaljai út 2-ből, korábban a híres Mélypince kocsmárosa. Az egyletről 1916 után az 1922-28-években történik még említés. A tagok büszkén hordták kabátjuk hajtókáján a horgonyos egyleti jelvényt. Ez időben már a Kereszt tér 4 volt a székhely, az elnök az a Schreil Győző, aki apósától átvette a rácpony-vacsoráiról híres Albecker vendéglő irányítását. Az új pénztáros pedig a régi fia, ifjabb Preiszler István, miután apja 1924-ben meghalt. A tagok tagdíjbefizetésből, felajánlásokból finanszíroztak családfenntartási célokat, temetési költségeket. A Tabán lebontásával aztán az egyletnek vége lett.

A dániai siker után baráti biztatásra ült össze a hajóban a nagy evezős legendával, Csankó Tiborral. 1986-ban a kétpá-revezős számban a magyar bajnokságon Szegeden és a szlovéniai Bledben is világbajnokok lettek. „Azt mondta Tibi, ne tíz, hanem húsz csapást csináljunk az elején, és ki ne nézz! De húsz után csak kinéztem, mégis, hogy hol állunk. Meglepődtem, mert vezettünk vagy tíz méterrel. A tévé is közvetítette, és utána kérdezték is, hogy nem volt ellenfél? Mert nem fért bele a mezőny a képernyőbe!” – idézte vissza a nagy visszatérést.

És így kanyarodunk el lassan Angliáig, Marlow-ig, Budavár testvérvárosáig, és tulajdonképpen a Tabáni Hajós Egylet megalkotásáig 2009 környékén. – Egy hölgy, Pajor Ildikó hívott telefonon, aki a testvérvárosi kapcsolatokat intézte, hogy kéne egy evezős csapat, mivel az angolok meghívták a magyarokat. Én aztán ennek a kapcsolattartásnak az evezős részében tevé-

kenyen részt vettem. Kiderült, hogy az angolok is kiküldték, hogy Széchenyi István és Clark Ádám négyese annak idején a Dunán versenyzett egymással, és ezt a kapcsolatot akarták feleleveníteni a meghívással. – Kimentünk egy hétre, hajót kaptunk helyben, meg is nyertük a négyest. Óriási ováció volt.

Jármy Miklós csak azt sajnálja, hogy a budapesti Duna-szakasz a nagy hajóforgalom miatt tulajdonképpen alkalmatlan az evezősportra. Mint mondta, a négypá-revezősben helyet foglaló négy mázsás jelentő személy súlya már akkora, hogy a hullámzásban el is törhet a hajó. Azért annak minden sportkedvelő örülhet, hogy a Margitsziget budai ágán sokszor láthatunk evezősöket. A nyolcvannégy éves sportember büszke arra, hogy a tabáni egyleten kívül 1990-ben ott volt a korábban még Vörös Meteor Csemege név alatt működő klub, a Danubius Nemzeti Hajós Egylet újraalapításánál.

Kuthi Áron

Tabán^omozi

VÁRHATÓ FILMEK A TABÁN MOZIBAN:

HELYÁR: 2900 FT | KEDVEZMÉNYES JEGY: DIÁK, 60 ÉV FELETT 2200 FT | AJÁNDÉKJEGY 3000 FT

I. KERÜLETI DIÁKOKNAK ÉS NYUGDÍJASOKNAK 50% KEDVEZMÉNY 17.59-IG!

Teljes moziműsor: tabanartmozi.hu | facebook.com/tabanartmozi | I. Krisztina körút 87-89.

BUDAVÁRI
ÖNKORMÁNYZAT

● Korhatár nélkül megtekinthető
 ● Hat éven aluliak számára nem ajánlott
 ● Tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott
 ● Tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott
 ● Tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott
 ● Kizárólag felnőttek számára ajánlott

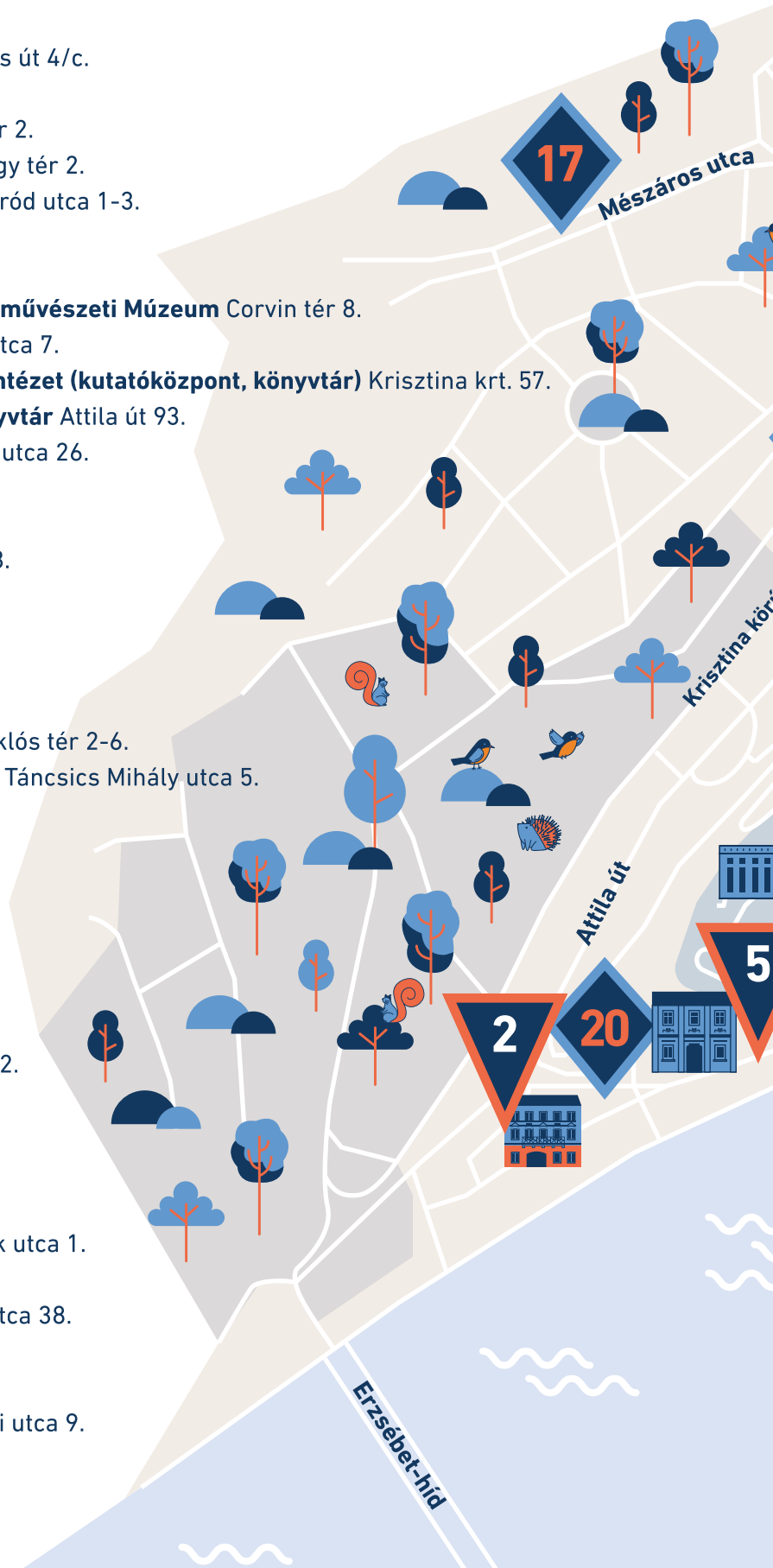
MÚZEUMOK, GALÉRIÁK AZ I. KERÜLETBEN

MÚZEUMOK

1. **Szikkakórház Atombunker Múzeum** Lovas út 4/c.
2. **Mesemúzeum** Döbrentei utca 15.
3. **Magyar Nemzeti Galéria** Szent György tér 2.
4. **Budapesti Történelmi Múzeum** Szent György tér 2.
5. **Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum** Apród utca 1-3.
6. **Budavári Labirintus** Úri utca 9.
7. **Houdini Ház** Dísz tér 11.
8. **Hagyományok Háza és Magyar Népi Iparművészeti Múzeum** Corvin tér 8.
9. **Zenetörténelmi Múzeum** Táncsics Mihály utca 7.
10. **Országos Színház-történelmi Múzeum és Intézet (kutatóközpont, könyvtár)** Krisztina krt. 57.
11. **Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár** Attila út 93.
12. **Középkori Zsidó Imaház** Táncsics Mihály utca 26.
13. **Szent István-terem** Szent György tér 2.
14. **De la Motte–Beer-palota** Dísz tér 15.
15. **Arany Sas Patikamúzeum** Tárnok utca 18.

GALÉRIÁK

1. **Várkert Bazár Ybl6 művészeti tér** Ybl Miklós tér 2-6.
2. **Amerigo Tot Emlékszoba, Koller Galéria** Táncsics Mihály utca 5.
3. **Fest;Tisztít Galéria** Várfok utca 8.
4. **Várnegyed Galéria** Batthyány utca 67.
5. **Várfok Galéria** Várfok utca 11.
6. **Tér-Kép Galéria** Krisztina krt. 83-85.
7. **Ráth Galéria** Hunyadi János út 1.
8. **Castellum Galéria** Úri utca 26.
9. **Kiskép Galéria** Krisztina krt. 75.
10. **SUZA Design Studio Galéria** Ponty utca 12.
11. **VárMező Galéria** Attila út 93.
12. **The Space** Hattyú utca 16.
13. **Neon Galéria** Táncsics Mihály utca 17.
14. **Mola Mola Gallery** Fortuna utca 18.
15. **Lónyay-Hatvány-villa kiállítótere** Csónak utca 1.
16. **NUBU House** Donáti utca 1.
17. **Longtermhandstand Galéria** Mészáros utca 38.
18. **Silverage Gallery** Hess András tér 1-3.
19. **Borsos Miklós Emlékszoba** Úri utca 6.
20. **Virág Benedek Ház kiállítótere** Döbrentei utca 9.
21. **Művészi képek Galéria** Hajadon u. 2.

VÁRNEGYED

Budai Vár • Gellérthegy • Krisztinaváros • Tabán • Víziváros

A pepecselős sütik meg a maklava világa

Lassan négy évtizede meghatározó pont a kerületben a Várfok Cukrászda

1987 óta a klasszikus édességek és a sós sütemények rajongói egyaránt megtalálhatják a számításukat a Várfok Cukrászdában. A családi vállalkozásnak Budapest-szerte, sőt még vidéken is akadnak törzsvásárlói, de az igazi támasza a helyi közösség, azok az óramű pontossággal érkező törzsvásárlók, akik nélkül nem vészelhették volna át az utóbbi évek nehézségeit. Berta Beáta tulajdonossal a hely történetéről és mindennapjairól beszélgettünk.

„Mielőtt édesanyám megnyitotta a cukrászdát, meg sem fordult a fejemben, hogy én is cukrász legyek” – mesélt a kezdeti időkről Berta Beáta, aki eredetileg közgazdasági szakközépiskolát végzett, de hamar rájött, hogy ő bizony nem egy irodában ülő típus: „Ehhez képest nagyon éles váltás volt a cukrászat, de imádok emberekkel foglalkozni és sütni, úgyhogy elvégeztem a Huba utcai cukrásziskolát, és folytattam a családi hagyományt.” Ez pedig az ő esetében nem üres frázis: Beáta családjában a cukrászkodás generációk óta bevett mesterség, már a nagymamája is ezzel foglalkozott, a fia is dolgozott a Várfokban, és bízik benne, hogy az unokái is követik majd ezen az úton: „Mindketten szeretnek sütni, és az üzletben is szívesen töltenek időt, úgyhogy remélem, idővel át is adhatom nekik a stafétát.”

Beáták egyébként Soroksárról származnak, ő maga a XII. kerületben született, a cukrászdát pedig 37 évvel ezelőtt nyitotta meg az édesanyja, aki nagy szerencsével jutott a Várnegyedbe vezető egyik fő útvonal mellett található üzlethelyiséghez: „1987 márciusában nyitott meg a cukrászda, előtte zöldséges működött itt, ami éppen bezárt, így édesanyám meg tudta pályázni a helyet, amit meglehetősen átalakítottunk.”

Az üzlethelyiségbe új falak kerültek, amelyek a mai napig diszkréten rejtik el a betérők elől a mosogatók és a konyha bitoralmát, a hatalmas sütőket, az előkészítő állomásokat, a fagyaltkeverőt és a sok-sok minőségi alapanyagot. Az utcán pár kis asztal, körülötte néhány szék hívogatja a megpihenni váró sétálókat, turistákat vagy környékbelieket, az utcafronttól a helyben készült, hat-hét féle házi fagyalt csalogatja az édesszájúakat, a küszöbön túl pedig a mai napig a süteményeké a főszerep. Ezt hangsúlyozza az is, hogy itt nem találunk hivalkodó díszítést,

MI FÁN TEREM A MAKLAVA?

Hozzávalók:

mák, lekvár, méz, cukor, citrom, réteslap, vaj vagy olaj, tej, víz

Elkészítése:

Máktöteléket főzünk. A réteslapokat rétegenként kenjük olvasztott vajjal vagy olajjal. 3 réteslapot helyezünk a tepsibe, tegyünk rá a kihűlt máktötelékből, majd új réteslap jön és a máktötelék, így rétegezzük. Ha ezzel végeztünk, tetszőleges formára és méretre vágjuk. Közben jó sűrű mézes-cukros szirupot főzünk, amikor kihűlt, a felével meglocsoljuk a maklavát és 160 Celsius fokon aranybarnára sütjük. A sütőből kivéve, még forrón meglocsoljuk a maradék sziruppal. Az összeéréshez 12-24 óra kell.

Fotók: Kocsis Attila

nem pompáznak ezer színben a falak, nincs villogó neonlogó, ellenben a süteményespultok roskadoznak a finomságoctól.

– 2017-ben jöttünk végleg haza a férjemmel külföldről, akkor vettük át mi ketten édesanyámtól a vállalkozást – árulta el vendéglátónk, aki arról is mesélt, hogy bár van törzsközönsége a Várfoknak, mégis elég vegyes az ide járók összetétele: „Nemrég volt augusztus 20-a, többen is érkeztek vidékről, akik minden évben nálunk kezdik a nemzeti ünnepet egy kávéval és egy süteménnyel. De a karácsonyi és húsvéti bejglirendelésekor vannak olyan külföldiek, akik Hamburgból, Párizsból vagy Prágából járnak vissza hozzánk.” Háziasszonyunk ugyanakkor kiemelte az itt élők nélkülözhetetlen szerepét is a cukrászda életében: „Szinte minden I. kerületit ismerünk, pláne, hogy mi is a környéken lakunk. Sokan rendszeresen bejárnak hozzánk és mindig tőlünk rendelik a süteményeket. Van, akikhez egyszer-egyszer fel is visszük, ha úgy adódik, mert idősebbek és éppen nem tudnak bejönni érte.”

Beáta azt is elárulta, hogy a családi recept alapján készülő házi krémes a vendégek legnagyobb kedvence, de általában is a klasszikus ízek dominálnak a kínálatban: „Hagyományos süteményeket készítünk, többnyire családi receptek alapján, és inkább a kekszek kaptak főszerepet nálunk, amikből nagyon sokfélét tartunk. Ezek hagyományosan nagyon pepecselős sütik, de épp azért készítjük őket, mert máshol nincs belőlük ekkora kínálat.” Olyan különlegességekkel is találkozhatunk, mint a tulajdonos által Nagy-Britanniában tökéletesített zab- és csokoládés kekszek, vagy az úgynevezett napocska, ami narancsos tésztája miatt számít kuriózumnak. De találhatunk itt olyan, a többi cukrászdában manapság nem igazán jellemző édességet

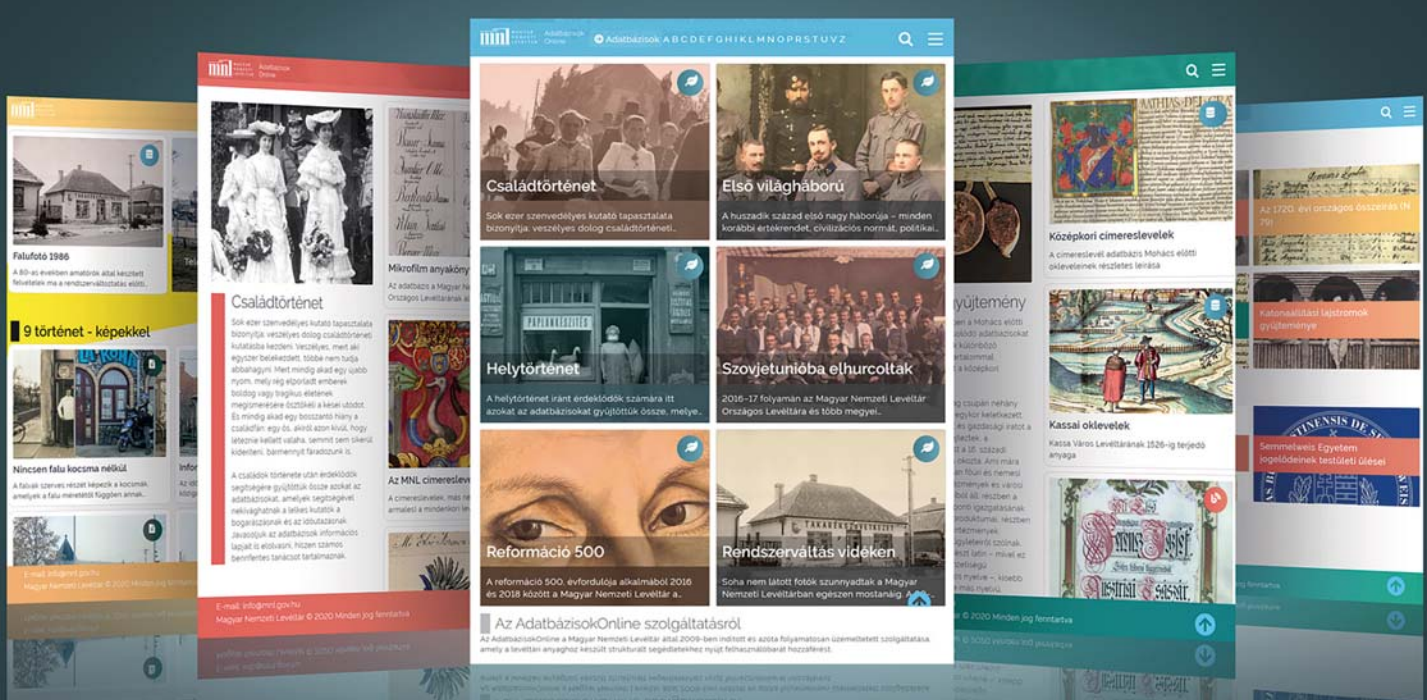
is, mint például a fahéjas rúd. Ugyanakkor az egzotikusabb ízvilágra vágyók baklavát, vagy akár annak mákkal készült verzióját, maklavát is kérhetnek.

Azoknak sem kell lemondaniuk a Várfok Cukrászda süteményeiről, akik valamilyen ételérzékenységgel küzdenek: „Jellemzően két-három fajta gluténmentes termékünk szokott lenni, a florentin, a habkarika és a gesztenyeszív, de arra is figyelünk, hogy a vaníliás kiflit vagy a mini linzert ne vajjal, vagy tejtermékkel, hanem margarinnal készítsük, mert sokan érdeklődtek a laktózmentes sütemények iránt is.” Beáták arra is odafigyelnek, hogy az üzlet minél vásárlóbarátabb maradjon: „Tudjuk, hogy az embereknek végesek az anyagi lehetőségeik, a sós sütemények árát például ezért nem emeltük már két éve. Figyelünk arra, hogy a vendégek az árakkal is meg legyenek elégedve.” Ennek érdekében a különleges kéréseket is teljesítik, előfordul például, hogy egész tortát kell készíteniük házi krémesből, ám ez sem szokott kihívást okozni.

A cukrászda a covid idején két évig kénytelen volt zárva tartani, viszont a családnak, illetve a vásárlóknak hála sikerült talpon maradniuk. A júniusi hőség ugyan nem barátja a forgalomnak – épp ezért ilyenkor általában zárva is szoktak tartani –, tavasszal és ősszel mindig visszatérnek az emberek, Beáta szerint ez az év két legjobb időszaka a számukra, de az ünnepnapokon is sokan keresik fel a Várfok utca 12-t.

Ahogy arról mi is tanúskodhatunk, egy csésze finom kávéra még akkor is érdemes betérni ide jövet-menet, ha az édességek nem is csábítanak el minket. Bár ez utóbbit szinte lehetetlen megállni, ha végigtekintünk a kínálaton.

Tari Tamás

Lendületet adnak az új technológiák a levéltári iratok feldolgozásának

Az automatizálás különböző technológiai lehetőségeinek köszönhetően felgyorsult a digitalizálás a Magyar Nemzeti Levéltárban, ahol sikerrel használják a mesterséges intelligenciát a kézírás-felismerésnél vagy éppen a rekordok összekapcsolásánál. Jönnek a robotszkennerek, és hamarosan segíthet a kutatásban a mesterséges intelligencia alapú természetes nyelvű kereső is.

A modern kor vívmányait sikerrel lehet alkalmazni a történelmi iratok, anyagok feldolgozásában is – erre szolgált munkájával bizonyítékot a Magyar Nemzeti Levéltár Informatikai és Innovációs Igazgatósága. Itt egy rendkívül tapasztalt csapat dolgozik, erre nagy szükség van, mert a Magyar Nemzeti Levéltárban több mint 300 ezer iratfolyóméter iratot őriznek, és csak az anyagok kis részét digitalizálták. Ez a munka azonban az utóbbi időben nagy lendületet kapott az automatizálás különböző technológiai lehetőségeinek köszönhetően.

Az egyik terület, amin az igazgatóságon dolgoznak, az a kézírás-felismerés. Fontos kiemelni, hogy a gépelt szövegek felismerése már régóta használt technológia. Ezt a munkafolyamatot mostanáig hagyományos módszerekkel, alapvetően optikai karakterfelismeréssel (OCR) végezték. Lényeges újítás, hogy ma már a géppel írt szövegek felismerését is segíteni tudják gépi tanulási eszközök. Ez úgy működik, hogy megtanítják a szoftvereket a különböző mintázatokra, egyebek mellett arra, mi lehet egy-egy szám, egy-egy betű és mi nem. S az igazán nagy dolog az, hogy ezt a beazonosítást képes a szoftver elvégezni akkor is, ha a szó elmosódott, esetleg félig látszik. S természetesen ugyanezen az elven működik a kézírás felismerése is. E téren az igazgatóságnak vannak saját fejlesztésű szoftver alkalmazásai, amelyek iránt már külföldről is van érdeklődés. Megkereste például az intézményt a német Bundesarchiv, és arról érdeklődtek, hogy a magyar levéltári szakemberek által fejlesztett alkalmazással fel tudják-e dolgozni a náci párttagok katonjait.

Az igazgatóságon van egy másik fontos terület is, a bevitt adatrekordok összekapcsolása. Ez kitörési pont lehet, hiszen a

családtörténet-kutatás nagyon népszerű. Az igazgatóság szakemberei abban tudnak a kutatóknak segíteni, hogy az azonos személyekre vonatkozó bevitt adatokat össze tudják kapcsolni. Az első jelentős programjuk a Szovjetunióba elhurcoltak, hadifoglyok és kényszermunkások adatbázisa volt. Ennek háttérében az állt, hogy az Orosz-Magyar Levéltári Vegyesbizottság megállapodása értelmében Magyarország megkapta hatszáz ezer, a második világháborúban szovjet táborokba került magyar fogoly azonosító katonját. Az igazgatóságnak ezeket az adatokat kellett összekapcsolnia a hazatértek adatbázisával. Ezt a munkát szintén a mesterséges intelligencia segítségével végezték el úgy, hogy az algoritmust megtanították a mintázatok felismerésére. S időközben vásároltak három robotszkennert is, amelyek teljelen automatikusan tudják digitalizálni a köteteket.

Mindezeknél a fejlesztéseknél nyitottak a hasonló kutatás-fejlesztési területen dolgozó más közgyűteményi műhelyekkel való együttműködésre. Kölcsönös tudásmegosztáson alapuló szakmai kapcsolatot alakítottak ki az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Bölcsészeti Központjával. A két műhely megosztja egymással kézírás-felismerési tapasztalatait, munkamódszereit és mesterséges intelligencia támogatásával létrehozott felismertett szövegeit, többek között Petőfi Sándor vagy Kiss József író, lapszerkesztő levelezését.

Az eredmények lenyűgözőek, de további terveik vannak. Egy olyan szoftvert próbálnak megalkotni, hogy egy érdeklődő – a ChatGPT-hez hasonlóan – természetes nyelvű kereséssel levéltári anyagot tudjon elérni, és a kérdésére megfelelő választ kapjon a mesterséges intelligencia segítségével.

MNL

Szettek és vétkesek

Ó, a régi Donáti lépcső! A tüneményes Vágó Márta lépcsője, ahol József Attila megkérte a kezét. Krúdyé, aki mágikus erőt tulajdonított az utcaneveknek – Bürök utca, Ponty utca, Donáti lépcső –, és tudta, hogy a szűk utcácskákban másként múlik az idő, és hogy „másként koppannak a mályvaszínű dámák cipellői”. Márai Sándoré, akinek Szindbád-regényében a hajós egy lefátyolozott, lilakalapos dámát követ, aki eltűnik a Donáti-lépcső kanyargós sikátoráiban, cipőjének kopogása elhal „a csendes utcák odvas mélyében, s olyan emlék maradt a hang és a jelenség után, mint mikor az ember feljeds az élet sűrűjében s szíve fölött őrzött levéltárcája után kap, melyben egy kék szalagot, hajfűrtöt, gyermekfogat s anyja arcképét rejtegette.”

A névadó Szent Donát a szőlősgazdák védelmezője. Az arezzo-i püspök Krisztus után 362-ben halt mártírhalált, s a legendája szerint a miséjére betörő pogányok összetörték a kelyhét. A Donát fohászára összeforrt kehelyben Krisztus véreből egyetlen csepp sem hiányzott. Fontos szentje volt a városnak – nem csoda, hisz Buda polgárainak többsége szőlőművelésből élt –, a szőlősgazdák főleg az augusztusi viharok ellen kérték a segítségét.

Házak és lakóik.

A Donáti lépcsőnek egyetlen háza volt, a 3. számú, a jobb oldalon. A két sarokház, a Donáti lépcső 1. és 2. ugyanaz, mint az Iskola utca 10., illetve 8. Az Iskola utca 8. az 1700-as években még földszintes, de 1813-ban Hess János lakatos már egy egyemeletes házat lakik.

Az egyik sarokház padlására – olvasom a Fővárosi Lapok egyik 1896-os nyári számában – az éj leple alatt bemászott egy esztergályos legény, s onnan száz forint értékű ruhaneműt akart elemelni, ám amikor a szép nagy csomaggal kifelé mászott, a szemfüles Zsarnóczy István rendőr észrevette őt, fülön csípte, és a kapitányságra előállította. A nyomozás során kiderült, hogy a jómadár többször büntetett veszedelmes betörő, s a legutóbb előfordult padlás betöréseket is mind ő követte el.

Az 1800-as évek végén a Donáti lépcső 3. szám alatt él Mertz Katalin dunagőzhasználati pénztárnok, a Pesti Hírlap 1884. április 27-i száma arról tudósít, hogy a házban himlőben elhalálozott a négy éves kis Krauppe Mária, és itt lakott 1899-ben Kendrey András kefekötő segéd, Denkstein Simon bolti szolga, Klausz Józsefné varrónő, valamint özvegy Beznyánszky Rozália.

A Magyar Újság 1899. március 28-i számának gyász-rovatából megtudjuk, hogy előző nap, hatvanhárom éves korában meghalt Goller János cipésmester, aki közel húsz évig volt e ház lakója s birtokosa. Az elhunyt cipész hasonnevű, huszonnyolc éves fiúgyermekét egy hónap múlva orgazdasággért lecsukják – egy éjszakára. Özvegye, Goller Jánosné, valamint özvegy Csomordányi Rezsőné Anna magánzónő (a háztulajdonosok) 1901-ben az egész házat bérbe adják Ficzek Antal és neje, született Palásthy Mária bordélyház-tulajdonosoknak. A szerződés szerint „bérbevevők feljogosíthatnak, hogy a bérelt ház bármely részét az államrendőrség engedélyével magán vagy társasult kéjnöknek albérletbe adhassák, kötelesek azonban felelősség mellett örködni afelett, hogy a kéjnöktartási szabályok minden irányban pontosan betartassanak, és hogy a házban vagy az utcán közszemérmert sértő cselekedetek a nevezett egyének által el ne követtessenek”.

Az 1900-as évek elején a ház lakója Tvardzik Mária, Lacó Anna, Braun Adolfné, Grünberger Fáni, Körmendi Zsófi, Rojka Mária – hivatásukat tekintve mind... magánzónok.

„Életunt leány” a címe a Budapest újság 1902. szeptember 11-i szomorú rövid hírének. Vajon mitől vesztette el életkedvét az a huszonhét éves, rendőri felügyelet alatt álló leány, akit Huszár Erzsébetnek hívtak, és aki a Donáti lépcső 3. egyik lakásában gyufaoldatot ivott?

Zárjuk egy derűs apróval a Pesti Hírlap 1907. április 19-diki számából: „A Zsigmond utcai mozgófényképszínházból a Fő utcán és a Donáti lépcsőn hazáig kísért, édesanyjuk társaságában levő két úri leányt kéri az őket kísérő ügyvédjelöltek, hogy velük tudatni kegyeskedjenek, hogy ismerkedés lehetséges-e. Válasz kéretik a kiadóhivatalba.”

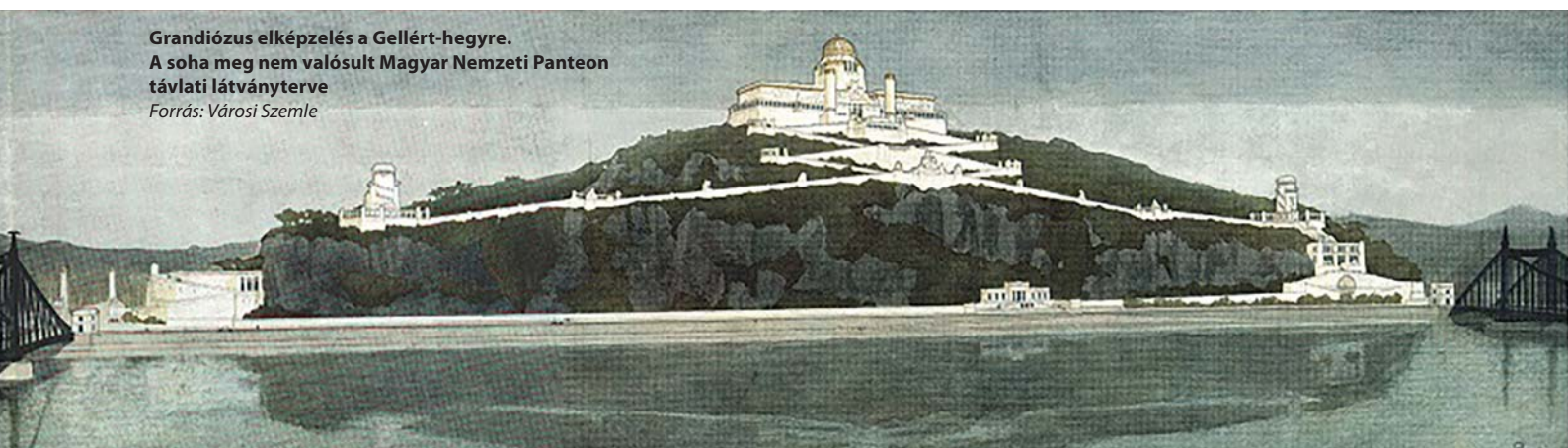
Száraz Miklós György

Walhalla-álmom a Gellért-hegyen

Az el nem készült Magyar Nemzeti Panteon

A Magyar Nemzeti Panteon koncepciója évszázadokon át foglalkoztatta a gondolkodókat. Időről időre felmerült az az elképzelés, hogy a magyarság jeles személyeinek, néhai uralkodóinak neves államférfiajainak, katonáinak és művészeinek egy közös, impozáns nyughelyet állítson a közös hála és az emlékezet. E sír- és emlékhely otthonaként legtöbbször a Gellért-hegyet szemelték ki. Alább az elgondolások közül talán a legambiciózusabbat, Medgyaszay István, a hazai vasbeton-építészet úttörőjének az egész hegyet felölelő Panteon-tervét mutatjuk be.

Grandiózus elképzelés a Gellért-hegyre.
A soha meg nem valósult Magyar Nemzeti Panteon
távlati látványterve
Forrás: Városi Szemle

Medgyaszay István építész több évtizeden át dédelgette, finomította a Nemzeti Panteon álmát. Bár a Citadella helyére tervezett építmény sohasem valósult meg, a művész vágya maradványként lenyomatot hagyott a magyar építészet történetében, és saját munkásságában is központi szervezőerővé vált, elemei fel-feltűntek alkotásaiban.

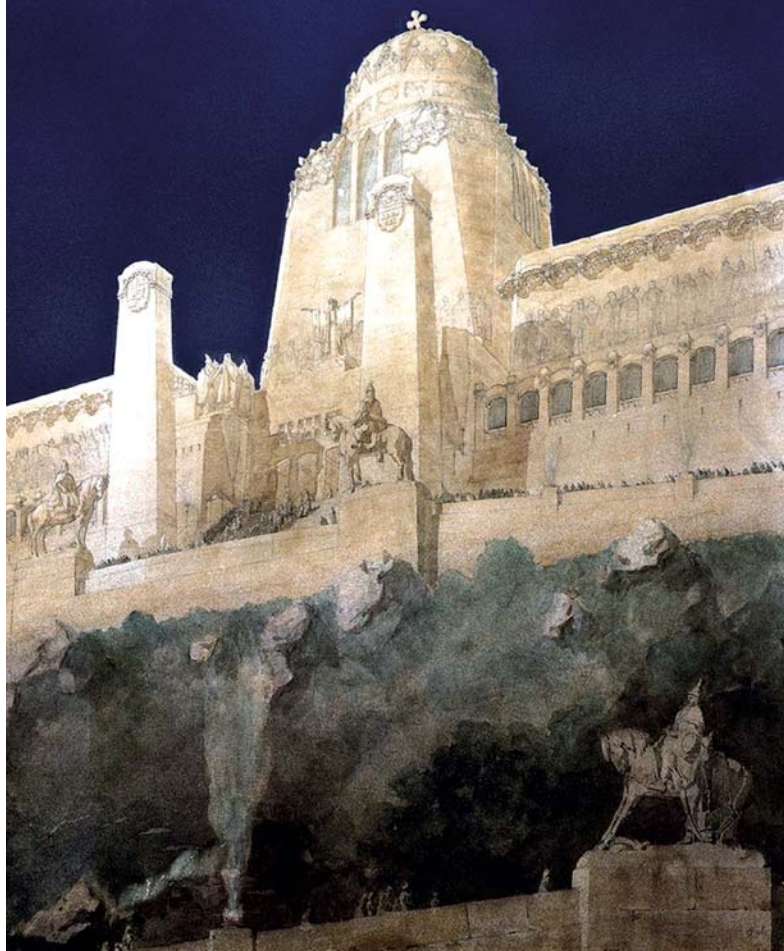
A NAGY ÁLOM SZÜLETÉSE

Az építőművész még a Bécsi Képzőművészeti Akadémia végzős hallgatójaként, 1902-ben készítette el a Panteon első tervét. Már ez a korai koncepció is egy grandiózus, a magyar nemzeti identitást teljes formavilágában kifejező emlékművet tükrözött, amely a Gellért-hegy tetején kapott volna helyet. Az építmény célja nemcsak a nemzet nagyjainak méltó elhelyezése, hanem egyszerre akart a magyar történelem megjelenítője, dicsőítője és a nemzeti múlt relikviáinak tárháza lenni.

Központi eleme egy hatalmas, kupolás főcsarnok lett volna, amely köré galériák és melléktermek sorakoztak. A belső térben szobrok és szarkofágok kaptak volna helyet, ahol a látogatók leróhatják a kegyeletüket a nemzet nagyjai előtt. A panteonhoz vezető lépcsők és feljárók rendszere már ebben a kompozícióban is igyekezett szervesen illeszkedni a hegy természetes formáihoz és méreteihez.

Ezt az első változatot Medgyaszay Bécsben mutatta be 1903-ban, amellyel elnyerte a Művészeti Akadémia Gundel-díját. A tervet 1904-ben Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban is kiállították, ahol Ferenc József is elismerően nyilatkozott róla.

Medgyaszay évtizedeken át csiszolgatta elképzelését,
de a fő gondolat mindig azonos maradt
Forrás: epiteszforum.hu

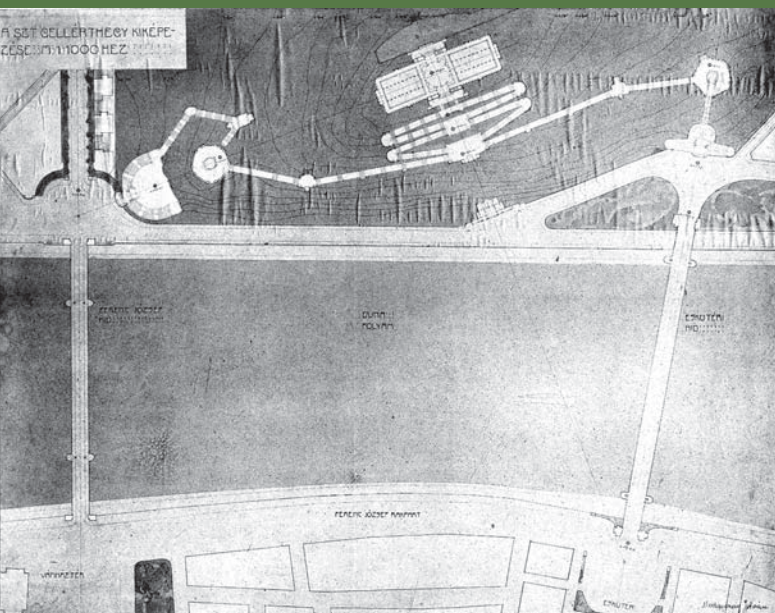

Forrás: csemadok.sk

MEDGYASZAY ISTVÁN: A VASBETON APOSTOLA

Medgyaszay István eredetileg Benkó néven született 1877-ben Budapesten. 1898-ban befejezte az Állami Főreáliskolát és leérettségizett, majd Bécsben tanult a Képzőművészeti Akadémián és a Műszaki Főiskolán; 1902-től 1904-ig a Műegyetem diákja volt. Munkásságára nagy hatással voltak a népies stílus elemei, amelyeket a vasbeton építészettel is előszeretettel ötvözött. Önkéntesként harcolt az első világháborúban, 1930-tól a Magyar-Indiai Társaság társelnöke volt. A kommunista hatalomátvétel után meghurcolták és állandó anyagi létbizonytalanságban tartották. 1959-ben hunyt el Budapesten.

A tervlapon remekül látszik, hogy az építmény hídtól hídig egybefogta volna az egész hegyet

Forrás: Városi Szemle

HELYTÖRTÉNET

A MAGYAR TÖRTÉNELEM SZENTÉLYE

Medgyaszay folyamatosan finomított tervei egyre részletesebbé váltak az évek során. Az 1906-os változatban már konkrét helyszínt és építészeti elrendezést is meghatározott: a Gellért-hegy tetején magasodó panteon a Duna felőli oldalon állt volna, hogy így a főváros szinte minden pontjáról látni lehessen. Az építmény központi tengelye az Erzsébet hídra és a mai Március 15. térre, hossz tengelye pedig a mai Szent Gellért tér közepére irányult volna, ezzel erősítve a város és a Panteon kapcsolatát.

Az épületegyüttes ekkor már a hegy lábáig, a Szabadság és az Erzsébet híd budai hídfőjéig terjedt: a koncepció a hidak végén álló őrházakkal vette kezdetét, amelyek mögött pilonokkal, oszlopsorokkal ékesített, monumentális lépcsők és rámpák vezettek fel egy-egy teraszra. Az ezeken álló, bástyaszerű, kolonnádos kilátótornyok igazították és keretezték volna a hegy formáihoz a Panteon épületét. A főbejáratához hosszú lépcsősor vezetett fel, amelyet szobrok és teraszok öveztek. A tervekben a lépcsők és a panteon főépülete szorosan illeszkedett a hegy természetes vonalaihoz, nagy sziklafelületeihez.

EGY ÁLOM MEGKORONÁZÁSA

1907-ben a franciaországi Société des Artistes Français kiállításán mutatott be egy módosított változatot, amelyért művészeti érdemértet kapott. A párizsi változat több elemében is finomította az eredeti koncepciót: a kupola hangsúlyosabb, a tornyok és oszlopocsarnokok arányai pedig még impozánsabbak lettek. Ekkor jelent meg az elgondolásban az építmény fő tengelyében a főbejáratig vezető, szikladarabokkal fedett sikló ötlete is.

1909-re Medgyaszay terve tovább fejlődött. Ekkor már kupola tengelyében, az előcsarnok tetején óriási szoboralak áll: egy áldást osztó táltos, amelyet a Feszty-körkép hasonló figurája ihletett. A szoborcsoportok és domborművek részletei is egyre gazdagabbá váltak. Belül, a bal oldali csarnokszárnyon, az oszlopfolyosó felett, az egész falfelületet betöltő dombormű Szent István koronázását ábrázolta, jobb oldalon Ferenc József magyar királylyá koronázásának jelenete foglalt volna helyet.

Az épület külső szobrainak témáját ekkorra javarészt a honfoglalás határozta meg, Medgyaszay pedig a Feszty-körkép befogadására tervezte át a központi csarnokot. Az épület kupolája ekkortól formázta a Szent Koronát, főbejáratánál pedig Árpád és Attila lovas szobrai kaptak volna helyet, mellettük egy-egy pilon Magyarország és Erdély címerével. Az épület tömege és lépcsőzetessége biztosította volna, hogy a panteon a város bármely pontjáról látványos maradjon. Ez az elgondolás a londoni építészeti kiállításon VII. Edward király elismerését is elnyerte.

AZ ÁLOM CSAK ÁLOM MARAD

Azonban hiába arattak sikereket, Medgyaszay tervei sohasem valósulhattak meg. Sem az Osztrák-Magyar Monarchia, sem a vesztes első világháború Magyarországnak nem volt rá elég anyagi erőforrása, a második világháborút követő kommunista rabigát nyögő hazának pedig már politikai akarata sem, hogy felépítse ezt a mesterművet. Ő volt az egyetlen, aki nem adta fel, és egészen haláláig dolgozott a koncepción, folyamatosan tökéletesítve azt. Mert ő mélyen érezte, hogy a Nemzeti Panteon tervének megvalósítása nemcsak egy építészeti kihívás, hanem a magyar történelem, a nemzeti büszkeség és talán a nemzeti egység méltó, egyedülálló kifejezése lehetett volna.

Tari Tamás

MáraiKult

8 helyszínen várunk az I. kerületben

MáraiKult
1013 Budapest,
Krisztina tér 1.

**Jókai Anna
Szalon**
1011 Budapest,
Iskola utca 28.

**Borsos Miklós
Emléklakás**
1014 Budapest,
Úri utca 6.

Várnegyed Galéria
1015 Budapest,
Batthyány utca 67.

Virág Benedek Ház
1013 Budapest,
Döbrentei utca 9.

Vízvárosi Klub
1015 Budapest,
Batthyány utca 26.

Tér-Kép Galéria
1016 Budapest,
Krisztina körút 83-85.

**Országház
utcai Könyvtár**
1014 Budapest,
Országház utca 13.

Élmény és inspiráció Buda szívében

www.marai Kult.hu

Apu minden kérdésre tudott felelni

Új kötetben kelnek életre a híres budavári költők

„Kora este a padon
Ülök, künn a Bástyán,
Tűnődöm a csillagok
Néma fordulásán.”
(Tóth Árpád)

A Várban, a Werbőczy utcának egy ódon házában, az első emeleten ujjal kopogtattunk az udvarra nyíló tejüveges ajtón – írta Illyés Gyula 1920 januárjában, amikor meglátogatta a kisbabát váró Tóth családot, Annuskát és Árpádot. A nagy nyugatos költő, Tóth Árpád 1918-tól a nevezett Werbőczy utcában élt. A mai Táncsics Mihály utca 13. számú házon lévő felirat szerint: Ebben a házban lakott és alkotott élete utolsó tíz esztendejében Tóth Árpád költő, született 1886, 1928. év november 7-én bekövetkezett haláláig.

A kis Eszterke születése után hármásban éltek a lakásban. Tóth Eszter visszaemlékezéseiből kiderül, hogy szülei lelkiismeretesen foglalkoztak vele, édesapjáról pedig így írt: „Apu minden kérdésre tudott felelni, mindent meg tudott magyarázni növényről, csillagról, léghajóról, telefonhírmondóról... Híresen nagy volt a tudása.”

A fenti idézetek egy újonnan megjelent könyvből származnak. Gábor László: Te ismered a házam... Híres lakók, beszélő helyek című kötete többek között a híres budavári költők, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Babits Mihály emlékét eleveníti fel. Noha az ő névtáblájukat már nem találjuk meg házuk bejáratán, a könyv címlapja mégis örökkévaló jelenlétüket sugallja. A kötetben híres XX. századi művészek otthonai, nyaralói és kedvelt helyeik tárulnak fel megkapó módon, természetes közelségben.

De kik is ők? Latinovits Zoltán, Bajor Gizi, Ady Endre, Babits Mihály, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Fekete István és Gárdonyi Géza: a névsorból máris láthatjuk, hogy a szerző számára a színművészet és az irodalom egyaránt különös vonzerővel bír, ugyanakkor az egyes írások között nem szükséges sem színház-, sem irodalomtörténeti kronológiát keresni. Természetesen összefüggések és áthallások adódnak bőven.

Gábor László munkája őszinte időutazás, mert személyes közelségbe hozza az említett művészeket. Minden apróságra kiterjedő pontos figyelme, érdeklődése sorról sorra ragadja magával az olvasót. S mielőtt feleszmélnénk, be is látjuk, a történetek a korabeli tárgyi környezet bemutatásán túl a művészek egyéniségét és a művészi alkotás titkait is fűrkészik. A régi történeteket idéző helyek és házak azonnal üzenni és beszélni kezdenek, amint az érdeklődő tekintet sávjába esnek, hiszen itt az

irodalom életre keltői mi magunk vagyunk. Az egyes fejezetek végén Gábor László különleges játéktérbe invitálja olvasóját. Itt szerző és olvasó összekacsint, helyet adva egy pillanatnyi ámulatnak, ahogy Kosztolányi írta: „Miféle ország, mondd, e gyermek-ország, / miféle régen elsüllyedt mennyország?”

Az érdeklődés és az inspiráció nagy erőt ad, de egy ilyen könyv megírásához komoly kutatómunka is kellett. Látván az írásokhoz kapcsolt gazdag forrás- és irodalomjegyzéket, ebből sem volt hiány. Ha valaki érdeklődne egy-egy részkezdés iránt, innen bőven meríthet a jövőben. Külön megjegyzendő, és ez már a köszönetnyilvánításból is kiderül, hogy az adott témakör elismert irodalomtörténészei, szakemberei, a művészek családtagjai is kísérték, támogatták Gábor László munkáját, amit a budai Vár szerelmesei mellett az érettségire készülő fiatalok is haszonnal forgathatnak. (Szülőföld Kiadó, Szombathely, 2024)

G. Tóth Franciska

irodalmi muzeológus, MNM Babits Mihály Emlékház, Esztergom

Kanapékutya ha találkoznak

Két francia bulldoggal járja a kerületet Gergő, akivel a Mészáros utcánál ismerkedtünk meg és a Csörsz Park felé vettük az irányt, ahol a legjobban szeret kutyázni. Első szereplői ők sorozatunknak, amelyben a kutya és gazdája szoros barátságát szeretnénk bemutatni és azt, ahogy mindezt megélik itt a Várnegyedben.

A fiatalabbik bulldog Pumba (6) az Oroszlánkirályból ismert varacskos disznóról kapta a nevét, nemcsak azért, mert nagydarab, hanem mert rőfög, nagyon mohó, az evés és az ivás nála külön „mutatvány”, iszonyatosan horkol, gazdájuk Gergő szerint egy igazi kis malac bújt el benne. A Gizmó (7) nevet pedig a Szörnyecskek című nagysikerű amerikai film ihlette, hiszen a fülük és az arckifejezésük megszólalásig hasonlít a sűrke francia bulldogra.

Nincs túl nagy mozgásigényük, ez megkönnyíti a városi létezést velük, ez volt a gyakorlati része annak, hogy rájuk esett Gergő választása. Kiskora óta nagyon tetszik neki a fajta, azonban nem az eszük miatt szereti őket, azt nem állítja, hogy túlnótló okos kutyatípussal állunk szembe. „Annyit tudtam elérni náluk, hogy az »ülj!« felszólításra engedelmeskednek, elsősorban akkor, ha valami finom falat van nálam. A testalkatuk miatt különösen vigyázni kell ezzel a mohósággal, 12-23 kilósak, de pici lábakon állnak.”

Pumbát és Gizmót egyáltalán nem zavarja a fotózás, noha lassan mozdulnak a fotósunk kérésére, mégis együttműködőnek tűnnek. Gazdájuk tudatosan így nevelte őket, ezért elég szociális a kutyapár. Gizmó érkezett először a családba, majd korábbi barátnője ragaszkodott ahhoz, hogy legyen egy másik kutya, de szakításuk után Gergőre maradt mindkettő. Két ilyen törődésigényes jószág mellett elsődleges szempont volt az új párválasztásnál, hogy kutyapárti legyen az illető, aki aztán meg is érkezett a három barát mellé.

Leginkább az érdekel minket, hogy hova járnak legszívesebben. Gergő a két kerület határában lévő Csörsz Parkot említi, aminek hátránya, hogy mostanában sok a hajléktalan, és a kutyapiszkot nem tanulták meg a gazdik eltakarítani. Noha zacskó mindig ki van helyezve a parkba erre a célra, valahogy sokan nem foglalkoznak ezzel. Gergőék éppen ezért a kutyafuttatót általában elkerülik. „Kutyabaráttnak érzem a kerületet, talán azt lehet mondani, hogy a kutyások között van nagy különbség. Én nagyon sok gazdival vagyok jóban. Tavalyi évben sok támadás volt, amikor kutya kutyát vagy kutya embert támadott meg. Nálam alapvetés, hogy pórázon hordom őket, és mint a hímes tojásra, úgy vigyázok rájuk.”

Gergő szerint egész sok a kutyabarát hely a kerületben, de messze nem annyi, mint az unióban bárhol máshol. „Olaszországban sokszor voltam kutyákkal, ott bárhova bevihettem, szerették és vízzel kínálták őket. Van hová fejlődünk még itthon ebben a tekintetben.”

Pumbáék játékosak, még akkor is, ha alapvetően kanapékutya, ha azonban egy másik ugyanilyen kutyafajtával találkoznak, akkor teljesen lemerevedve nézik egymást, mintha a tükörképüket látnák. Elég divatos fajta itthon, néhány éve 2022-ben a legnépszerűbb kutyának választották. Gergő azt is hozzáteszi, hogy nem olcsó fajta, elég érzékenyek az adottságaik miatt.

„Nagyon nagy szociális alap, ha az ember elkezd kutyázni. Igaz, hogy általában a kutya nevét jegyezzük meg, már csak azért is, mert nem mindig ugyanaz a gazdi hozza le az állatot. A rendszeres találkozások általában elég szoros ismeretségeket alakítanak ki a helyben lakókkal, olyan széles körben, amit kutya nélkül nem szereznénk meg.”

Sz. É.

Fotó: Kaiser Ákos

A Szilágyi Dezső téren született a „magyar Frida Kahlo”

Modiglianival, Chagall-lal, Frida Kahlóval együtt emlegetik a magyar-indiai származású Amrita Sher-Gil festőművész nevét, műveit kincsként őrzik az Új Delhi Nemzeti Múzeumban, itthon azonban kevesen ismerik. A képzőművész élete kerületünkéből indult el a múlt századelőn, egészen pontosan ugyanabból a Szilágyi Dezső téri bérházból, ahol egykor Bartók Béla is lakott. Mindössze 28 évet élt a lázadó művész, mégis India legnagyobb modern, korszakalkotó festőművészei közé emelkedett.

Néhány évvel ezelőtt jelent meg átfogó kötet Amrita Sher-Gil fordulatosa, filmbe illő életútjáról, Szunyogh Szabolcs tollából, a Kossuth kiadónál. Az Amrita-Sher-Gil – egy magyar festőzseni szenvedélyes élete című kötet hátoldalán úgy ír a korszakalkotó művészről, hogy „az indiai Frida Kahlo története a szenvedély, az életigenlés, a művészet humanizmusának titokzatos és szépséges megfogalmazása.” Sorsszerű, hogy éppen ez a könyv fekszik Verebics Katalin jelenkori festőművész asztalán, amikor azzal hívom fel, hogy mennyire ismeri a világhírű alkotót. Arról beszél, nagy hatást tett rá kivételes életútja, szemlélete, forradalmár alkata. Amrita képei Gauguin munkáira emlékeztetik a legjobban, az absztraktabb, illusztratívabb figuratív képi világa miatt. „Cezanne is hatással volt a munkáira, ő az első modern festő, aki geometrikus formákkal dolgozik.”

Hogy miért oly mellőzött itthon a művész? Csupán találgatni lehet, hogy a keleti alkotókat, még ilyen erős magyar kötődéssel sem emelte be a kánon, hiszen általában a nyugati orientáció jellemző a meghatározó tendenciák kialakulásánál.

Magyar származású anyuka és indiai apuka gyermekeként született Budapesten a festőművész, magyar keresztnéve Dalma volt. Édesanyja révén Baktay Ervin – festőművész, író, orientalista, asztrológus, művészettörténész (a szerk.) – unokahúga volt, az ő hatására kezdett el elég fiatalon festeni. Korai munkáin a magyar táj, a népművészet inspirációja is tetten érhető. Pénzügyi problémák miatt a család 1921-ben elköltözött a kerületből, Amrita 8 éves volt, amikor szüleivel Indiába utazott. Magyarországra rendszeresen visszajárt, a zebegényi környezet, ahol sokat nyaraltak, egyik meghatározó élménye. Művészeti tanulmányait a firenzei Santa Annuciata-ban kezdte el, később Párizsban az École des Beaux-Arts tanítványaként folytatta, ahol már őstehetségnek tartották. Húszévesen a Párizsi Szalonba – Grand Salon Paris – bekerült a Három lány című

képe, amellyel elnyerte az Aranyérmet. A nyugati technikák és az indiai szellem együttesen hatott a formálódó művész kezdeti, 1935-37-es munkáira.

1938-ban költözött Európába és – a család tiltakozása ellenére – unokatestvérével Egan Viktorral házasodott össze. Valószínűleg rajongott Ady Endre költészetéért, csodálattal töltötték el Szabó Dezső regényei, de meghatározó volt találkozásuk Bartók Bélával, aki egy ideig a Szilágyi Dezső téri (emléktáblával is jelölt) szülőházában élt. Egy évvel később Indiába utazott, festészetének második szakaszát innen számítják. Első nagy kiállítására készült 1941-ben Lahoreban, amikor súlyosan megbetegedett, kómába esett és decemberben meghalt. A korabeli pletykák szerint állapotos volt, és a nemkívánt terhessége megszakítása miatti hashártyagyulladás okozta tragikus halálát.

„Csak Indiában tudok festeni, máshol nincs kellő önbizalmam hozzá. Európa Picassoé, Matisse-é, Braque-é, és másoké. India csak az enyém” – vallotta Amrita egy beszélgetésben. A Hegyi férfiak című alkotása egy New York-i aukción 700 millió forintnak megfelelő dollárért ment el. Több képe ma is a Tate Gallery, a British Museum, és az Új Delhi Nemzeti Múzeum falán lóg, Indiában a modernizmus úttörőjének tartják.

Szilléry Éva

A BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLATA

SZAKORVOSI RENDELŐINTÉZET

1122 Budapest, Maros u. 16/b.
Központi időpontfoglalás:
06-70/657-1249; 06-70/657-1245
H-Cs: 7.30-16.00 óráig,
pénteken 7.30-14.00 óráig
e-mail: info@marosrendelo.hu
www.marosrendelo.hu
Vezető:
dr. Bodroghelyi László főorvos

FELNŐTT HÁZIORVOSI RENDELŐK

1015 Budapest,
Csalogány u. 22-24.
1013 Budapest, Attila út 63.
1014 Budapest, Tárnok u. 9-11.
1016 Budapest, Zsolt u. 6.

GYERMEKORVOSI RENDELŐK

1012 Budapest, Mikó u. 12.
Telefon:
06-1/375-7173,
06-1/375-7539

1011 Budapest, Markovics I. u. 2.
Telefon:
06-1/202-0937,
06-1/201-6162

CSALOGÁNY UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

1-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Zempléni Tibor
Tel: 06-1/201-3392

2-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Nagy Ágnes Helga
Tel: 06-1/770-1056

3-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Mezősi Károly
Tel: 06-1/201-3762

4-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Majoros Márkó
Tel: 06-1/201-5415

5-ös felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Antal Dániel
Tel: 06-1/201-5415

6-os felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Bodroghelyi László
Tel: 06-1/201-7125

ZSOLT UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

7-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Csupor Emőke
Tel: 06-1/375-0002

8-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Nagy János
Tel: 06-70/428-4629

ATTILA ÚTI HÁZIORVOSI RENDELŐ

9-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Papp Viktória
Tel: 06-1/375-6551

10-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Borcsányi Judit
Tel: 06-1/375-6046

11-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Lukács Imre
Tel: 06-1/375-6046

12-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Kálmán Eszter Anikó
Tel: 06-1/213-7334

13-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Fejéregyházi István
Tel: 06-1/375-6551

TÁRNOK UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

14-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Szabó Krisztina
Tel: 06-1/356-7125
Tel: 06-20/598-0677

15-ös felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Vasadi Ágnes
Tel: 06-1/356-7125,
06-30/845-1854

ÜGYELETEK

Éjszakai- és munkaszüneti ügyeletek

I. és XII. kerületiek részére

Tel.: 06-70/451-6637

További információ:
www.marosrendelo.hu

Gyermekorvosi ügyelet

Észak-budai Szent János Centrumkórház, 24.
épület (1125 Budapest, Diós árok 1-3.)

Telefon: 06-1/212-5979

Rendelési idő: H-P 20.00 - 8.00, hétvégén
és munkaszüneti napokon folyamatosan,
24 órás ellátásban.

Mit tehetünk a bélflóra egészségéért?

Egyre többet hallani, olvasni a bélflóráról, annak szerepéről az egészségben, betegségben, de talán kevesebben látják tisztán, valójában milyen döntő jelentősége van ennek a szervezet működésében. Dr. Pászthory Erzsébet, a Gasztroenterológiai Központ gasztroenterológusa, belgyógyász beszélt a témáról.

NÉLKÜLÖZHETETLEN MIKRÓBÁK TÖMEGE: A LÁTHATATLAN SZERV

A nagyobb felbontású mikroszkópok kifejlesztése az 1900-as évek elején alapjaiban változtatta meg az élővilággal kapcsolatos ismereteket. Ennek köszönhető a bélflóra (bél-mikrobióta vagy bél-mikrobiom), az emberi szervezet nélkülözhetetlen, szabad szemmel láthatatlan szervének felfedezése is.

A mikrobióta a testfelszíneken, vagyis a légutak, bőr, húgyutak, bélrendszer felszínén élő milliárdnyi mikroorganizmus összessége, amely az emberi szervezettel kölcsönösen egymásra utaltságban, vagyis szimbiózisban él. Ennek az együttműködésnek a minősége döntő jelentőségű egészségünk szempontjából. Az ide tartozó baktériumok, vírusok, gombák és egyéb mikroszkopikus élőlények részt vesznek a káros környezeti hatások elleni védelemben, nélkülözhetetlen anyagokat állítanak elő és megakadályozzák a betegséget okozó mikroorganizmusok tartós megtelepedését.

A BÉLFLÓRA FELADATAI

Az emésztőrendszer kiemelt jelentőségének oka, hogy minden, amit megesszünk-megiszunk, egyszerre jelent táplálékforrást és a szervezet számára idegen anyagot. A bél feladata tehát kettős: biztosítani kell a szervezet sértetlenségét úgy, hogy közben a szükséges tápanyagok emésztéséről és felszívódásáról is gondoskodik. A védekezés és átjárhatóság bonyolult feladata ellátásának első állomása a bélflóra, melyhez a bél saját neuro-endokrin-immun rendszere társul. Fejlődésük és működésük egymással szoros kölcsönhatásban áll.

A bélflóra mellett, hogy az első védelmi vonalat jelenti a kórokozókkal szemben, együttműködik az immunrendszerrel, és részt vesz az emésztés folyamatában, az egész szervezet működésére hatással van. Ennek magyarázata anyagcsere-folyamataiban rejlik. Táplálékát a diétás rostok jelentik, amelyeket fermentációval, vagyis oxigén nélkül lebontva számtalan biológiailag aktív anyagot termel, amelyek befolyásolják többek közt a bélfal-táplálást, a gyulladáscsökkentést, a daganat megelőzést, az anyagcsere és étvágy szabályozását.

MIT TEHETÜNK A BÉLFLÓRA EGÉSZSÉGÉÉRT?

A már kialakult bélflóra állapotát leginkább az étrend befolyásolja, ugyanakkor az életmód más elemei is hatással vannak rá. A magas rosttartalmú, nyers zöldségekben, telítetlen zsírsavakban és fermentált életekben gazdag étrend növeli a sokszínűséget és a hasznos bélbaktériumok arányát. A rendszeres sport, szellemileg aktív életvitel is erősíti a bélflórát, míg a mozgásszegény, inaktív életet élő, tartós stressz-állapotoktól szenvedő emberek bélflórájának összetétele is kedvezőtlenül alakul.

Antibiotikumokat – bélflóra károsító hatásuk miatt is – csak orvosi rendelésre szabad szedni, a táplálékkiegészítők (probiotikumok, szimbiotikumok) tekintetében pedig érdemes szem előtt tartani, hogy nem csodaszerek, egyértelműen kedvező hatás nem feltétlenül várható tőlük. Leginkább a személyre szabott gasztroenterológiai kivizsgálás és iránymutatás, valamint optimális esetben az életmód orvoslás képes javítani a már kialakult betegségeken, állapotokon.

(x)

Hogyan hat a mobilhasználat a diákok teljesítményére?

A mobiltelefon mára mindennapjaink szerves részévé vált, el se tudjuk képzelni az életünket nélküle. Ez a jelenség talán könnyebben érthető, ha figyelembe vesszük, hogy a mai kor emberének az információhoz való hozzáférés szinte már az alapszükségletei közé tartozik. De emellett, hogy telefonunk a kényelmet és a kapcsolódást biztosítja, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az oktatásra gyakorolt hatásait sem. Miközben életünk legkülönbözőbb területein számos előnyhöz juthatunk általa, fontos felismernünk, hogy milyen esetleges negatív hatásai lehetnek a diákokra nézve.

A kutatások alapján ugyanis a mobiltelefon-használat negatívan befolyásolja a fiatalok koncentrációs képességét, munkára való odafigyelését és a tanulmányi feladatok elvégzését. Jelentős figyelemelterelést jelent és kihívásokat generál az osztálytermi környezetben is. Az eredmények azt mutatják, hogy az okostelefon-függőség negatívan hat a tanulók általános tanulmányi teljesítményére: minél többet használják a telefonjukat tanulás közben, annál nagyobb lesz ennek a hatása a tanulásra és az eredményekre nézve. Nem beszélve arról, hogy a tanuláshoz szükséges készségeket és kognitív képességeket is befolyásolja.

FIGYELEMELTERELÉS

A diákokra nézve az okostelefonok egyik legjelentősebb hátránya a figyelemelterelés, és az ebből fakadó csökkent produktivitás. A mobiltelefonok állandó jelenléte elviszi a fókuszot és rontja a koncentrációt.

ROMLÓ TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY

A túlzott mobiltelefon-használat káros hatással van a diákok tanulmányi teljesítményére. Csökkenti a tanulási időt és az oktatási anyagok iránti elkötelezettséget. Ez pedig csökkent motivációt, alacsonyabb osztályzatokat és a tanulási eredmények romlását eredményezheti.

ALVÁSPROBLÉMÁK

A lefekvés előtti telefonhasználat felborítja az alvási szokásokat és megzavarhatja az alvás minőségét. A mobilok képernyője által kibocsátott kék fény ugyanis gátolja a melatonin, vagyis az alvást szabályozó hormon termelődését. Az esti, éjszakai készülékhasználat elalvási nehézségeket, gyengébb alvásmi- nőséget és rövidebb alvásidőt eredményezhet, ami negatívan befolyásolja a kognitív funkciókat, a memóriát, a figyelmet, és így az általános tanulmányi teljesítményt is.

EGÉSZSÉGÜGYI PROBLÉMÁK

A túlzott mobiltelefon-használat különféle testi és lelki problémákhoz vezethet a tanulók körében. A hosszan tartó mobilozás hozzájárulhat a rossz testtartáshoz vagy épp a szem megerőltetéséhez, de a mentális egészségre és jóllétre is komoly hatással lehet. A közösségi média különböző platformjainak túlzott használata felerősítheti a szorongást; depresszióhoz, magányossághoz és alacsony önértékeléshez vezethet. Megzavarhatja a személyes kapcsolatainkat is, elszigetelhet, és ebből kifolyólag a diákok kevesebb időt töltenek a társaikkal való személyes interakcióval.

Tehát ahogy az élet majdnem minden területén, úgy itt is rendkívül nagy szerepe lehet a tudatosságnak. Elengedhetetlen, hogy példát mutassunk a gyerekeknek, informáljuk és bátorítsuk őket a tudatos és biztonságos eszközhasználatra. Ez azonban csak akkor működhet hatékonyan, ha mi magunk is tisztában vagyunk a saját mobilhasználati nehézségeinkkel és szokásainkkal.

(x)

mindset
pszichológia

Jelentkezzen be pszichológus szakemberünkhöz!

Időpontfoglalás: +36 70 329 8180 ♦ www.mindsetpszichologia.hu

Fotó: Tóth Tibor

KÉT ÉVSZÁZADOS TANÚ. A Nagyfa – legtöbbször csak így emlegetik azt az öreg japánakácot, amely a kerület legújabb elkészült játszótérétől pár méterre látható. Ültetésének pontos idejét nem ismerjük, de a törzs elképesztő vastagságát látva a szakemberek úgy vélik, hogy megközelítőleg 220 éves lehet. Az akác szárba szökkenése nagyjából egybeesik Habsburg-Lotaringiai József Antal, azaz József nádor 1795-ös budai hivatalba lépésével. **KÁ**

Kötelező, mégsem fogadják el

Megúszhatják a kereskedők, ha kártya helyett csak készpénzes fizetést tesznek lehetővé

Bár már több mint három éve kötelező a hazai boltokban az elektronikus fizetés biztosítása, mégis egyre több üzletben fordul elő, hogy csak készpénzt hajlandóak elfogadni a vásárlótól. Az ellenőrzés a jegyző feladata lenne, de nem világos, milyen büntetést kaphatnak a szabálytalankodók.

A szabályok szerint 2021. január 1-től az online pénztárgépet üzemeltető üzleteknek, vendéglátóhelyeknek, szolgáltatóknak kötelezően kell készpénzmentes, vagyis digitális fizetési lehetőséget – bankkártyás fizetést, azonnali online átutalást vagy QR-kódos fizetést – is kínálniuk a vásárlóknak. Ennek ellenére az I. kerületben is gyakran találkozni olyan bolttal vagy szolgáltatóval, ahol „technikai okokból, átmenetileg” – arra hivatkozva, hogy rossz a terminál – csak készpénzt fogadnak el, vagy vásárlási limethez kötik a kártyás fizetést, mert nem hajlandóak viselni az elektronikus tranzakcióval járó költségeket.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) stratégiai célja az, hogy 2030-ra a teljes gazdaságban legalább a tranzakciók kétharmada elektronikus legyen. A jegybank legfrissebb, a nyáron publikált jelentése szerint 2023-ban az elektronikus tranzakciók aránya a teljes gazdaságban három százalékponttal 38 százalékra emelkedett. A vásárlásra ténylegesen használt kártyák száma 2023 végére meghaladta a 7,1 millió darabot, valamint tovább növekedett a mobiltárcák népszerűsége. Az elmúlt év során a hazai szolgáltatók által üzemeltetett POS-terminálok száma – 11,4

százalékkal – 255 ezer darabra nőtt, már 152 ezer elfogadóhelyen érhető el az elektronikus fizetés lehetősége. Még nagyobb mértékben, 20,7 százalékkal bővült az internetes elfogadóhelyek száma, amely így már meghaladta az 50 ezret. Az üzletek harmadában már többször fizetnek a vásárlók elektronikusán, mint készpénzzel.

A jelenlegi szabályozás szerint egyébként nem érheti hátrány azokat a vásárlókat, akik a kártyás fizetést választják, mégis diszkrimináció sújtja őket, ha a bolt vagy a szolgáltató csak készpénzt hajlandó elfogadni. Az üzleteknek mégis megéri a zavarosban halászni, a vonatkozó törvény és annak végrehajtási rendelete ugyanis nem határozza meg pontosan, kinek a feladata az ellenőrzés. A Pénzügyminisztérium korábbi állásfoglalása szerint az általános kereskedelmi hatóság, vagyis a kereskedő székhelye szerinti település: Budapesten a kerületi jegyző, a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző feladata, hogy a kereskedelmi tevékenységre vonatkozó nyilvántartást vezessen, jogszabályi és hatósági előírások megtartását ellenőrizze és eljárjon ezek megsértése esetén.

A jogszabályok nem tartalmazzák világos rendelkezést, hogy a bankkártyát el nem fogadó helyek milyen és mekkora büntetésre számíthatnak. Ennek hiányában lényegében csak a vevők büntethetik a szabálytalan üzletet azzal, hogy nem vásárolnak ott többet. Az OTP Bank korábbi felmérése szerint a válaszadók 53 százalékával fordult már elő, hogy kártyával fizetett volna egy vásárláskor, de nem volt rá lehetősége, így inkább nem is vett semmit. Emellett a felmérésben résztvevők közel fele (45 százalék) arról nyilatkozott, hogy kifejezetten bosszantja, ha valahol nem lehet kártyával fizetni.

Schmidt

PÁRHARC

E	G	Y	L	S	Z	D	U	H	A	J
H	E	L	A	O	E	A	T	I	V	A
M	Y	V	A	Y	B	D	V	F	M	T
Ö	Z	E	M	E	L	Ú	R	A	E	U
N	Y	Ú	J	T	Ó	O	B	É	R	T
Ö	N	S	A	Z	N	F	P	A	Í	T
Z	Ú	Z	A	T	Ó	B	S	S	T	T
S	Á	T	I	V	I	Z	S	S	A	P
Ö	U	A	U	V	T	A	R	R	C	N
K	O	T	A	D	L	I	A	O	U	G
D	A	L	U	P	O	K	Y	Á	T	B
A	Y	O	T	D	A	R	Á	N	Y	N

Helyezze el az alábbi szavakat, betűcsoportokat az ábrában, úgy, hogy egy szabályos keresztrejtvény alakuljon ki! Egy szót könnyítésül beirtunk. A megmaradt szavakból a vicc poénját állíthatja össze:

Nagy tömeg áll a kocsma előtt, és nézik, hogy két ember agyba-főbe veri egymást. Arra megy egy rendőr, ő is megáll nézni őket. Valaki odaszól neki:

— Biztos úr, miért nem avatkozik közbe?

— Várom, ki lesz a győztes, mert csak... (poén a rejtvényben)

☐ AKARAT	☐ LASSÍT	☐ TUDOR
☐ ÁRADT	☐ LEMEZ	☐ TUTAJ
☐ ARÁNY	☐ MERÍT	☐ ÚSZTAT
☐ BIVALY	☐ NASPOLYA	☐ ÚTZATÓ
☐ BÜBOL	☐ NYITVA	☐ VITAE
☐ DUHAJ	☐ NYÚJT	☐ ZAVART
☐ ÉRDEK	☐ OLTAT	☐ ZÚZAT
☐ FRONT	☐ PASSZIVITÁS	☐ ZSARU
☐ KOPULA	☐ TORZÓ	
☐ KÖSZÖNŐM	☐ TUCAT	

	CSÓNAKOT HAJT	DURVÁN MEGMUNKÁLKAL	NÉMET ÁLLAM VOLT	UGATÓS ÁLLAT	KJÁS, KFÖLDEL	ERŐSEN ÓHAJT	KÖVÉR TÖRÖKI	VAN, DE BELÜLI	A SZÉLEKEN BEAD!	NÉPIES LYUK	KÖTELEZDÉN ELRENDEL	SZÉLES TESTŰ	
A POÉN 1. RÉSZÉ													E
SZILAJ SZARVAS-MARHA HIM								ROMBOLÁS					
AZ EU ELŐDJE				EGYFÉLE GÖRCSS				ÁLLATOT ELLAT	NÉMET VÁROS				
ZÁHONY HATÁRAI			KELETI SPORT	TARTÓ-PILLÉR					ELMÉLETI (RÖV.)	FRANCIA SZIGET			
	LOPAKODÓ		CIMER-MADAR					ALJÁHOZ PAKOL		KETTŐ RAESIKI!			
LENT (REG.)							KERESZTULVAG	ELISMER-VÉNYFAJTA					
MÉZ-CSEPP!		ELOSZLÓ FENY						Á LETT FŐVÁROS					
FOGASON VANI!		LÓBIZTATO SZO	ZÖLDES SZIN										
HÚSVÉTI ÁLLAT			NAGYHATALOM			A GÉGE ELEJE!							
SZERB TELEPÜLÉS						JAPAN FŐVÁROSA							
VAN, DE BELÜLI		HORDÓ-MÉRTEK				HAJÓ RÉSZÉ							
		AZ ÖLDALÁRÓL				TELJES, EGÉSZ							
LORD MAYOR (RÖV.)			HIBÁZTAT			... CE TUNG		FÉLRE!	OSZKÁR BECÉZVE				
	S												
KÖNYVET NEZEGET								SZILVAFAJTA					
A POÉN 3. RÉSZÉ								ZENEI IRÁNYZAT					
A LENTI SZÉLETŐL							SPANYOL SZIGET	VIDEK				AZT A SZEMÉLYT SZAKLAP (RÖV.)	
RÖFÖGNI KEZDI!				ELNÖKI TANÁCS (RÖV.)			SZEZON-JELZŐ					ZENEI FELHANG	
				FÉL GYÖPI!			CITROM NEDVE					SÁMLI-DARABI	
NYILTAN KÖZREAD												ULÓBÜTÖR	
												MÁLTAI AUTÓK JELZÉSE	
	C												

SUDOKU

Írja be a sorokba és oszlopokba egytől kilencig a számokat, de úgy, hogy a sorokban, az oszlopokban, és a 3x3-as kis négyzetekben minden szám csak egyszer szerepelhet!

	9		8	7		4	2	
		4	5				7	
2				9	1	6		8
				1	5		3	4
4		7	9	3	8	5		6
3	5		7	4				
5		2	6	8				3
	3				9	8		
	8	9		5	4		6	

SZÖKÉRESŐ: ... egy hely van a fogdában!

	3	9						6
	8	6					1	5
2			3	1				
			8	3				
			8	9	5	7	6	
				6	2			
				2	9			4
4		5				3	6	
9						7	8	

Megfejtések - SKANDINÁV: Ennek a bablévsnek azonnal semmisítse meg a receptjét, Amálka!

					6			4
	7		5		1		8	
	2		8		7			
1	8	6			2			
	2					9		
	9					3	4	6
	5		1		4			
	6		8		5		2	
2			7					

Megtalálja a Várnegyed online is: varnegyed.hu
[facebook.com/varnegyed](https://www.facebook.com/varnegyed)

ÁLLANDÓ PROGRAMOK A MÁRAIKULTBAN

Maminbaba

Lindy Hop (swing)

Kerekítő foglalkozás

Hatha jóga

Tahiti tánc

Minden hétfő és szerda 18:00–19:20

Ez a táncóra azoknak a nőknek szól, akik szeretnék a polinéz szigetvilág életvidám, energikus táncaival megismerkedni.

Az első óra ingyenes.

Elérhetőség: info@tahititanc.hu és www.tahititanc.hu

Kerekítő foglalkozás Bogdán Dórával

kedd 10:00–10:30 Kerekítő Mondókázó (0–3 év)

kedd 10:45–11:30 Kerekítő Manó Torna (1–3 év)

Ölbéli játékok a Kerekítő mondókáskönyv-sorozat játéka nyomán, hangszerjátékkal, dalokkal.

Óradíj: 2.800 Ft • Bérlet: 13.000 Ft /5 alkalom

Elérhetőség: www.kerekito.hu +36 30 205 5703

Szenior örömtánc

kedd 14:00–15:00

A Szenior Örömtánc nem tánciskola időseknek, hanem közösségi, társasági tánc.

Óradíj: 1.500 Ft

Elérhetőség: Csókás Viki: csokasviki.23@gmail.com, +36 20 777 6434

Alakformáló konditorna

kedd és csütörtök 17:00–18:00

szerda és péntek 9:00–10:00

A jó erőnlét, a hajlékonyság, az egészség és a harmónia érdekében különféle izomgyakorlatok minden korosztálynak!

Óradíj: 2.000 Ft

Elérhetőség: Tóth Ildikó: fecske.torna@gmail.com

Maminbaba: Fitness – Hordozás – Közösség csütörtök 10:00–11:00

A Maminbaba hordozós latin fitness egy igazán szórakoztató, mégis intenzív, csinosító mozgásforma kisbabás és várandós anyukák számára babahordozási segítséggel.

Óradíj: 3.500 Ft • Bérlet: 10.000 Ft /3 alkalom

• 15.000 Ft /5 alkalom

Elérhetőség: Horváth-Kostka Zsófia, kostkasz@gmail.com

Hatha jóga 40+ korosztálynak csütörtök 18:30–19:30

Minden ember megérdemli a testi – lelki nyugalmat, az erőt, amit megkaphat a jóga gyakorlása által.

A résztvevők idős korban is hajlékony, egészséges testnek örvendhetnek.

Óradíj: 3.000 Ft

Elérhetőség: Hidvégi Eszter: +36 30 971 0055

Budavári Mozgássérült Szervezet klubnapja minden hónap első keddjén 14:00–16:00

Az I. kerületi Mozgássérültek Klubja – akadálymentesített környezetben – minden hónap első keddjén tartja klubnapját, mely lehetőséget teremt a tagok számára, hogy sorstársaikkal kapcsolódjanak.

A belépés díjtalan!

Elérhetőség: dr.szalko.anna@gmail.com

1013 Budapest, Krisztina tér 1.

További részletek a www.maraikult.hu weboldalon.

09. 27.
19:00

godfather.

További információ és jegyvásárlás
varkertbazsar.hu

10
Várkert
Bazár

 BUDAVÁRI
PALOTANEGYED